

Родная газета на роднай мове

9 ЖНІЎНЯ 2007 г.
ЧАЦВЕР
№№ 148-149
(26013-26014)

Кошт 440 рублёў
ВЫДАЦЦА 3 9 ЖНІЎНЯ 1917 Г.

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

КАЛЕКТЫВУ РЭДАКЦЫІ ГАЗЕТЫ «ЗВЯЗДА»

Сардэчна віншую калектыву рэдакцыі газеты «Звязда» з 90-годдзем з дня выхаду ў свет першага нумара выдання. Заснаваная яшчэ да Кастрычніцкай рэвалюцыі, «Звязда» заўсёды была своеасаблівым металісцам шматлернага жыцця нашага народа.

У гады Вялікай Айчыннай вайны «Звязда» не спыняла сваёго існавання, выходзіла ў падполлі ў Мінску, пасля — у партызанскай зоне на востраве Зыслаў Любанскага раёна. У гэты цяжкі для краіны час яна мужым друкаваным словам заклікала сваіх чытачоў на барацьбу з ворагам. І невывадкова, што нядаўна адзін з прыгажэйшых праспектаў беларускай сталіцы атрымаў імя двойчы ардэнаноснай газеты «Звязда».

Упэўнены, што і надалей калектыву рэдакцыі будзе трымацца абранага курсу служэння праўдзе жыцця, захавае вернасць свайму прафесійнаму і грамадзянскаму абавязку.

Жадаю супрацоўнікам газеты шчырай удзячнасці чытачоў, ішчасця, здароўя і дабрабыту, новых творчых здзяйсненняў, плёну ў працы на карысць роднай Беларусі.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр ЛУКАШЭНКА.

КАЛЕКТЫВУ ЎСТАНОВЫ «РЭДАКЦЫЯ ГАЗЕТЫ «ЗВЯЗДА»

Паважаныя сябры! Прыміце шчырыя віншаванні з нагоды 90-годдзя з дня заснавання газеты «Звязда».

На працягу многіх гадоў выданне, створанае ў вельмі няпросты час фарміравання новай савецкай дзяржавы, беларускай сацыялістычнай рэспублікі, разнастайна і аб'ектыўна, непрадзятая адлюстроўвае жыццё краіны. Увесь гэты час газета была наперадзе ўсіх важных падзей эканамічнага, палітычнага, грамадска-культурнага жыцця, у цяжкія гады Вялікай Айчыннай вайны ўсяляла людзям надзею і клікала да перамогі. Невывадкова праца калектыву адзначана высокімі дзяржаўнымі ўзнагародамі — ардэнамі Айчыннай вайны і ступені і Працоўнага Чырвонага Сцяга.

Пройдзены плённы шлях ад выхаду першага нумара газеты да шматтыражнага грунтоўнага і значнага выдання. Сёння газета «Звязда», заснавальнікам якой з'яўляецца Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, — сучаснае выданне, адпавядаючае часу і патрабаванням чытачоў.

Калектыву газеты шмат робіць для таго, каб на яе старонках шматлерна адлюстроўвалася палітыка, якая праводзіцца Прэзідэнтам краіны і Урадам, каб людзі дакладна і своечасова былі інфармаваныя пра ўсе важныя падзеі. Рэпартажы, аналітычныя матэрыялы, створаныя журналістамі вобразы простых беларускіх людзей, тэматычныя цікавыя ўкладышы робяць газету непартурнай і пазнавальнай. У гэтым вялікай заслуга вельмі працавітага і адказнага калектыву, у якім кожны супрацоўнік — гэта творчая, таленавітая асоба, якая хва-рзе за працу, за тое, каб газета была цікавай і лепшай.

Паважаныя сябры! Дазвольце пажадаць калектыву газеты міру і дабрабыту, плённай і натхнёнай працы на карысць роднай Беларусі.

З павагай і найлепшымі пажаданнямі,
Прэм'ер-міністр
Рэспублікі Беларусь Сяргей СІДОРСКИ

«3 днём нараджэння!»

Рэпартаж з праспекта «Звязды» чытайце на 3-й стар.

«Першы нумар газеты «Звязда» 9 жніўня 1917 года выйшаў у друкарні майго дзядулі»

Народны мастак Беларусі Май ДАНЦЫГ расказвае:

— Мой бацька шмат расказваў пра дзядулю Герца Данцыга і ўвогуле пра тагачасную сітуацыю. Ніхто з друкароў не захачеў друкаваць газету, бо ўсе баяліся. Час быў такі... Адзін толькі чалавек пагадзіўся надрукаваць «Звязду» — мой дзед.

Атрад Мяснікова ноччу ачапіў дзядулеву друкарню на рагу Нямігі і Багадзельнай (зараз гэта вул. Камсамольская). Бацька выклікаў рабочых. Яны працавалі ўсю ноч... і першы нумар «Звязды» разыйшоўся па Беларусі.

Вось што пісаў аб падрыхтоўцы і выпуску першага нумара «Звязды» рэвалюцыянер А.Ф. Мяснікоў:

«Началіся пошкі тифографі. Многія тифографы в ужо загіралі ад нас... Но вот мы попали к последней нашей надежде, к старому тифографу с электрическими машинами, когда-то выпускавшему известный монархический «Север-Западный край», добродушному старику, еврейку Данцигу... «Звезда» вошла 27 июля и рассыпалась по Минску, краю и фронту в 3 тысячи лучах» (9 жніўня — па новаму стылю).

— Май Вольфаўч, ваш дзядуля аддрукаваў толькі адзін нумар газеты?

— Так, толькі першы нумар. Але ж тады, у складаны, супярэчлівы час жніўня 1917 года, галоўным было — выдаць першы нумар газеты.

...«Звязда» — мая родная газета, мая сваячка. А я яе «ўнук»... Шчыра жадаю «Звяздзе» заўсёды быць цікавай, актуальнай, мець шмат чытачоў і прыхільнікаў. Перакананы: так было — і так заўжды будзе. Таму што «Звязда» непарывна звязана з лёсам Беларусі.

Таяцяна ПАДАЛЯК.

Народнаму 90-га гаду, аё дзятку маладога «Звяздзе» на се «ўнук» Май Данцыг

ВІНШАВАННЕ ГАЗЕЦЕ «ЗВЯЗДА» З НАГОДЫ ЯЕ 90-ГОДДЗЯ!

Паважаныя сябры! Ад імя Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь прыміце шчырыя віншаванні з 90-годдзем з дня выхаду ў свет першага нумара газеты «Звязда»!

Ад пачатку свайго стварэння «Звязда» прайшла нялёгкай шлях. За гэты час газета набыла вялікую папулярнасць у чытачоў, знайшла свой адметны, непартурны стыль. Для яе характэрна аб'ектыўнае і аргументаванае асвятленне падзей у краіне і за яе межамі.

Супрацоўнікі газеты заўсёды знаходзяць надзённыя тэмы, цікавыя факты, адметныя асобы. Працягваючы лепшыя традыцыі нацыянальнай журналістыкі, яны ўносяць важкі ўклад у развіццё сучаснай інфармацыйнай прасторы. На старонках «Звязды» адлюстроўваюцца сучасныя падзеі ў жыцці роднага краю і ў той жа час падаюцца яго гісторыя.

Дазвольце выказаць падакву за вашу нястомную працу па асвятленні дзейнасці вышэйшайшага заканадаўчага органа Рэспублікі Беларусь «Звязда» змяняе рэпартажы з сесіі Савета Рэспублікі, выступленні сенатараў, шматлікія водгуку чытачоў. Яна знаёміць грамадскасць з новымі заканадаўчымі актамі, расказвае пра дзейнасць Савета па ўзаемадзеянню органаў мясцовага самакіравання, створанага нядаўна пры Саўеце Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь.

Асабліва ўвага ў газеце «Звязда» надаецца таксама дзейнасці старшын і дэпутатаў мясцовых Саветаў дэпутатаў, актыўнаму аргану пэрытарыяльнага самакіравання. Крыніцы карыснай інфармацыі для іх з'яўляюцца дадзатка «Мясцовае самакіраванне», суааснавальнікам якога выступіў Савет Рэспублікі. Спалзяюся на дэталёвае творчае супрацоўніцтва ў гэтым напрамку.

Жадаю таленавітаму калектыву рэдакцыі газеты і яе аўтарскаму актыву ішчасця, дабрабыту і новых дасягненняў на карысць Бацькаўшчыны!

Старшыня Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь Г.В. НАВІЦКІ

ВІНШАВАННЕ ГАЗЕЦЕ «ЗВЯЗДА»

Ад імя дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь і ад сябе асабіста сардэчна віншую калектыву газеты «Звязда» з 90-годдзем з дня выхаду ў свет першага нумара выдання.

Гісторыя «Звязды» непарывна звязана з гераічным мінулым нашай краіны. Старонкі газеты — дакладны і праўдзівы металіс жыцця беларускага народа.

Менавіта вашай газеце належыць адметная роля ў стаўленні і развіцці беларускіх друкаваных сродкаў масавай інфармацыі, фарміраванні высокіх традыцый нацыянальнай журналістыкі, выхаванні цэлай плеяды выдатных прафесіяналаў.

Але галоўнае — гэта штодзённае нястомнае служэнне беларускаму народу, справе адраджэння і развіцця нацыянальнай культуры, захавання нашай роднай мовы. Сёння «Звязда» па праўе з'яўляецца першым памочнікам, добрым дарачыкам, проста любімай газетай усіх тых, каму неаб'явавае лёс Беларусі, будучае яе культурнай спадчыны.

Парламентарны ўдзячны калектыву «Звязды» за часнае супрацоўніцтва з заканадаўчай уладай, аб'ектыўнае інфармацыйнае асвятленне дзейнасці дэпутатскага корпуса, за магчымасць выказаць сваю пазіцыю па самых актуальных пытаннях грамадска-палітычнага жыцця.

Упэўнены, ваша газета і надалей будзе цвёрда прытрымлівацца лепшых традыцый нацыянальнай перыёдыкі, заставацца авангардам беларускага друкаванага слова.

Ад усёй душы жадаю супрацоўнікам «Звязды» творчых поспехаў, новых ідэй і праектаў. Моцнага вам здароўя, ішчасця і дабрабыту!

Старшыня Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь У.М. КАНАПЛЁЎ

«Звязда» мая... «Бо гэта — наш агульны юбілей»

Працюю ў сельскай бібліятэцы. У чытальную залу кожны дзень прыношу сваю газету і бачу, як людзі чытаюць «Апошнюю інфармацыю сутак», як перапісваюць рэцэпты і цікавыя парадзі, чую, як заліваюцца рогатам над чарговымі байкамі з рубрыкі «Алё, народ на провадзе!». А яшчэ ўсім вельмі маладошці, добрых таленавітых журналістаў і разумных, адданых чытачоў.

Я выпісваю шмат выданняў, а «Звязду» я проста люблю — як Радзіму, як жыццё. І ад шчырага сэрца жадаю ёй вечнай маладошці, добрых таленавітых журналістаў і разумных, адданых чытачоў.

Людміла Пятроўна СЫНЦАРАВА,
в. Высокае, Аршанскі раён.

Р.С. Напісала ўсё, а потым доўга думала, ці адсыліць мне гэтае лісьце. Няёмка ж, як быццам — не таго я рану чытач. Але ж з другога боку, бацькі мае — расіне. Маці ўсё жыццё працавала ў школе і выкадала... беларускую мову. Прычым, дзякуючы «Звяздзе», ведала яе так, што стала Заслужанай настаўніцай... Да таго ж па сямейнай легендзе наш род мае дачыненне да цара Аляксандра II, а асобы царскай крыві «Звязду» яшчэ не вышавалі. То віншую. І газету, і ўсіх яе чытачоў, бо гэта — наш агульны юбілей.

Міністр інфармацыі Рэспублікі Беларусь Уладзімір РУСАКЕВІЧ.

Беларусь поўнаасцю разлічылася з «Газпрамам» за пастаўлены ў I паўгоддзі газ

паведаміў карэспандэнту БЕЛТА памочнік міністра энергетыкі Беларусі Андрэй Жукаў. Паводле яго слоў, сёння Міністра адраваўла «Газпраму» апошнія \$66,5 млн у лік аплаты доўгу за атрыманы Беларусі ў першым паўгоддзі 2007 года газ. У адпаведнасці з кантрактам беларускі бок у першым паўгоддзі 2007 года аплаваўла 55 працэнтаў кошту паставак расійскага газу. Адтарміноўка плацяжы ў студзені—чэрвені гэтага года склала \$456,16 млн.

Беларусь прадаўжае перагаворы з Расіяй аб прыцягненні стабілізацыйнага крэдыту

Аб гэтым заявіў 7 жніўня журналістам першы намеснік прэм'ер-міністра Беларусі Уладзімір Сямашка, адказваючы на пытанне карэспандэнта БЕЛТА.

«Павінен сказаць, што паводзіны расійскага боку былі некарэктнымі. Усе разумелі, што для эканоміі Беларусі аплата пастаўкі газу па новай цане будзе складана. Мы гаварылі аб тым, што маем патрэбу ў стабілізацыйным крэдыце, і называлі канкрэтныя лічбы — \$1,5 млрд. Але, на жаль, атрымалася так: разлік давайце ў адпаведнасці з падлісаным кантрактам, а што датычыцца стабілізацыйнага крэдыту, то мы пачкаем і, магчыма, прадаставім яго ў кастрычніку, магчыма, у снежні. Так нам адказаў расійскі бок на апошняй сустрэчы кіраўнікоў урадаў дзвюх краін у Маскве», — расказаў Уладзімір Сямашка. Пры гэтым ён дадаў: «Нічога, пачкаем, мы не цураемся ніякіх крэдытаў».

Паводле яго слоў, Беларусь закарэспандэнта сёння на надзвычайнікім узроўні, таму ёсць вялікі запас для атрымання знешніх крэдытаў, перш чым дайсці да гранічнай рысы фінансавай бяспекі дзяржавы. Гэта сведчыць аб тым, што палітыка эканоміка краіны развіваецца за кошт сваіх унутраных крыніц. Аднак наставіў час, калі патрэбны большыя аб'ём інвестыцый і знешніх пазык, у тым ліку з Расіі, але толькі на выгадных для Беларусі ўмовах, падкрэсліў Уладзімір Сямашка.

Адказваючы на пытанне карэспандэнта БЕЛТА, як Беларусь будзе ажыццяўляць плату за газ у

другім паўгоддзі гэтага года — з улікам знешніх крэдытаў або без, Уладзімір Сямашка адзначыў, што пралічваюцца ўсе магчымыя варыянты. «Мы будзем плаціць 100 працэнтаў ад кошту газу, які пастаўляецца, пачынаючы са жніўня. Ужо 23 жніўня, па ўмовах кантракту з «Газпрамам», настане тэрмін плацяжы за газ, спажыты Беларусі ў ліпені. Гэта прыкладна \$150 млн», — расказаў ён.

Што датычыцца крэдытаў, то, безумоўна, Беларусь іх будзе прыцягваць, але не столькі для аплаты газу, а для таго, каб падтрымаць дынамічнае развіццё эканомікі, якое патрабуе вялікіх фінансавых уліваў, адначасна першы віз-прэм'ер. У цэлым ён падкрэсліў, што эканоміка краіны паспяхова перажыла шок у сувязі з павышэннем цен на расійскія энерганосьбіты. «Больш за ўсё радуе нават не тое, што прырост ВУП склаў 8,6 працэнта, а тое, што аб'ём інвестыцый у асноўны капітал у першым паўгоддзі павялічыўся на 20 працэнтаў», — сказаў Уладзімір Сямашка.

Сёння ў Беларусі інвестыцыі ў мадэрнізацыю буйнейшых прадпрыемстваў складаюць сотні мільянаў долараў. А для гэтага неабходны пазыкі, у тым ліку знешнія. «Таму мы, вядома, таксама будзем пазычаць», — падкрэсліў Уладзімір Сямашка.

Цяпер Беларусь вядзе перагаворы па гэтым пытанню з многімі замежнымі фінансава-кредытнымі інстытутамі, дадаў ён.

Народ паставіў помнікі...

«Звязда» — адзіная газета ў свеце, якой народ паставіў столькі помнікаў

На галоўнай плошчы беларускай сталіцы — плошчы Незалежнасці — устаноўлены помнік журналістам-падпольшчыкам. На месцы, дзе 26 мая 1942 года загінуў рэдактар першага нумара падпольнай газеты «Звязда», Герой Савецкага Саюза Уладзімір Амельянюк.

У гэтым годзе, нагадаем, Беларусь адзначыла яшчэ адну пастаўную дату: 65 гадоў таму, у маі 1942-га, у акупаваным Мінску выйшаў першы нумар падпольнай «Звязды». У 1942 годзе выйшла чатыры нумары газеты-патрыёткі.

Пяты нумар быў падрыхтаваны да друку, але не выйшаў з-за масавых арыштаў мінскіх падпольшчыкаў. Са студзеня 1943 да 1 ліпеня 1944 года «Звязда» выдавалася ў партызанскай зоне на востраве Зыслаў Любанскага раёна.

ПАВАЖАНЫЯ СЯБРЫ!

Прыміце шчырыя віншаванні з 90-годдзем з дня выхаду ў свет першага нумара газеты «Звязда».

На працягу многіх дзесяцігоддзяў выданне аб'ектыўна і ўсебакова асвятляла разнастайныя падзеі грамадска-палітычнага і сацыяльна-эканамічнага жыцця, адбываўла значную ролю ў захаванні і развіцці лепшых традыцый друкаўскай і культуры беларускага народа.

Упэўнены, што высокі прафесіяналізм і грамадская адказнасць дапамогуць калектыву ўзяць новыя творчыя вяршыні, пацярпыць кола ўдзячных чытачоў.

Жадаю супрацоўнікам рэдакцыі і ўсім сябрам газеты «Звязда» моцнага здароўя, аптымізму, ішчасця і ладу ў працы і жыцці.

Міністр інфармацыі Рэспублікі Беларусь Уладзімір РУСАКЕВІЧ.

Правадніца Алена ШУЧЫЦКА сустракае пасажыраў «Звязды».

ISSN 1990 - 763X
0 7148 >
9 771990 763008

КУРСЫ ВАЛЮТ	
1 долар ЗША	2 145,00
1 еўра	2 949,27
1 латывійскі лат	4 236,20
1 літоўскі літ	854,16
1 чэшская крона	104,74
1 польскі злоты	781,19
1 расійскі рубель	84,17
1 украінская грыўня	428,74

КУРСЫ ЗАМЕЖНЫХ ВАЛЮТ устаноўлены НБ РБ з 9.08.2007 г. (для бн разлікаў)	
1 USD	25,4837
10 UAH	50,6312
1000 BYR	11,8467
1 EUR	34,9968

Агенцтва Уладзіміра Граўцова
Падпісаны на часопе «Звязда» у Рэдакцыі з 2007 года ў адпаведнасці з умовамі выдання лісьце.
Тэлефон рэдакцыі: 206-86-01

«ПАЕХАЛ!»

СТАР. 2

СА СВЯТАМ!

Ад імя Праўлення Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь і сябе асабіста віншую ўся калектыў і аўтару рэдакцыі самай старэйшай газеты краіны са знамянальнай падзеяй — 90-годдзем з дня выхаду ў свет першага нумара.

Ваша выданне з'яўляецца культурным набыткам нашага народа, мае высокі аўтарытэт у чытачоў. Яно, бадай, адзінае, што выходзіць на добрай роднай матчынай мове. Кожны нумар газеты наснаваны разнастайнай аб'ектнай інфармацыяй. Да таго ж на яе старонках адбываюцца сутэрны з цікавымі суразмоўцамі на самыя актуальныя тэмы. Вельмі прыемна адзначыць, што матэрыялы газеты прайздзіва расшэражваюцца пра падзеі, глыбока і ўсебакова асвятляюць працэсы, што адбываюцца не толькі ў грамадстве, але і эканоміцы краіны, у тым ліку і банкіўскай сістэме.

Дзякуючы выказаным упэўненасцям, што і надалей паміж Нацыянальным банкам, беларускімі банкімі і журналістамі газеты будзе самае цеснае супрацоўніцтва, а чытацкая аўдыторыя — знаходзіцца на яе старонках самая разнастайная, цікавая і глыбокая па зместу матэрыялаў.

Жадаю ўсім супрацоўнікам і аўтарам газеты «Звязда» новых здзяйсненняў, творчага натхнення і, вядома ж, дабрабыту, моцнага здароўя, асабістага шчасця, усеагульнага лава!

Старшыня Праўлення Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь П.П. ПРАКАПОВІЧ.

Віншую ўвесь калектыў супрацоўніцтва рэдакцыі газеты «Звязда» з 90-годдзем з дня выхаду ў свет першага нумара газеты.

З часу свайго заснавання і па сённяшні дзень газета «Звязда» ўносіць значны ўклад ва ўмацаванне Беларускай дзяржаўнасці, развіццё нацыянальнай культуры і адукацыі, забеспячэнне ваеннай бяспекі нашай краіны.

Дзякуючы працы таленавітага і высокапрафесійнага калектыву рэдакцыі, самая дакладная і аператыўная інфармацыя аб гісторыі і сучаснасці Беларусі, падзеях, якія адбываюцца ў свеце, становіцца здыбыткам грамадскасці, што ў поўнай меры садзейнічае вырашэнню задач сацыяльна-эканамічнага развіцця, фарміраванню высокага маральнага духу Беларускага народа, патрыятычнага і духоўнага выхавання грамадзян краіны.

Выказваю ўдзячнасць супрацоўнікам рэдакцыі за ўзаемааруменне ў вырашэнні сумесных задач па забеспячэнню бяспекі Рэспублікі Беларусь. Упэўнены, што наша даўняе і моцнае супрацоўніцтва будзе працягвацца, а тэмы будаўніцтва і развіцця Узброеных Сіл, абароны Айчыны, патрыятычнага выхавання грамадзян і надалей будуць займаць пачаснае месца на старонках старэйшага друкаванага выдання Рэспублікі Беларусь.

Жадаю калектыву рэдакцыі газеты здароўя і дабрабыту, невывяржанага натхнення і творчага алітызму, новых здзяйсненняў на карысць моцнай і квітнеючай Беларусі.

3 павагай

Л.С. МАЛЬЦАЎ,

Міністр абароны Рэспублікі Беларусь генерал-палкоўнік

Ад імя Міністэрства эканомікі Рэспублікі Беларусь і ад сябе асабіста шчыра віншую вас са святам — 90-годдзем з дня заснавання старэйшага Беларускамоўнага выдання ў краіне — газеты «Звязда».

«Звязда» заўсёды імкнецца жыць інтарэсамі сваіх чытачоў, загадзя прадбачыць іх зацікаўленасць да пэўных тэм, свечаслова адказваць на іх верагодныя пытанні, падтрымліваць пошук чытачамі кваліфікаваных тлумачэнняў розных жыццёвых з'яў і фактаў.

Міністэрства эканомікі і газеты «Звязда» аб'ядноўваю шматгадовае плённае супрацоўніцтва па тлумачэнню дзяржаўнай палітыкі Рэспублікі Беларусь у галіне сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны. Упэўнены, што яно будзе працягвацца, і ў далейшым пытанні эканамічнага развіцця нашай краіны будуць аператыўна і аб'ектна асвятляцца на старонках вашага выдання.

У дзень юбілею дазваляе пажадаць усім, што працуюць у газеце «Звязда», творчага натхнення, здароўя і як мага больш чытачоў і падпісчыкаў.

Міністр эканомікі Рэспублікі Беларусь М.П. ЗАЙЧАНКА

З нагоды юбілею роднай газеты журналісты «Звязды» праехалі на «Звяздзе» — у сансе, на цягніку, названым у гонар найстарэйшага Беларускамоўнага выдання — дакладнай, не праехалі, а прааблелі са вагонаў у спробе абганяць час і шпаркі цягнік № 52 «Мінск—Санкт-Пецярбург», якому пацанчалі назіца назву славянскай газеты.

Марафон нам прыйшоўся даспадобы ці то з-за ладнай абстаноўкі фірменнага цягніку, ці то з-за ветлівасці і кантактнасці персаналу ды пасажыраў, а мо з-за таго і другога разам. Таму і вас, чытачы, запрашаем у вандроўку... па «Звяздзе», ну а мы будзем вашымі вачамі ды вушамі. Паехаалі!

Штаб
Штабам у газеце служыць сакратарыят, а ў цягніку «Звязда» — 8-ы вагон. Адсюль і пачынаецца наша знаёмства з чыгуначным цэкам і яго жыхарамі — часовымі і пастаяннымі.

У «штабным» вагоне ёсць радзёвузел, з дапамогай якога знаёміцца з пасажырамі — пакуль завоўча: расказвае пра газету і свой удзел у паездцы. Нашу ўвагу прыцягвае тут і міні-бібліятэчка: зварнуўшыся да пачатковага цягніку, любі пасажыр можа ўзяць сабе нешта пачытаць — кніжку ці газету. А вось і сам **начальнік** — **Сяргей Пявідзіш** — рэспектабельны кіраўнік і проста абаяльны мужчына. Мы таксама звяртаемся да яго з пытаннем «Што любіць чытаць пасажыры «Звязды»?»

— Самы влікі попыт на лёгкае чытво: раманы для паненак і дэзтэматы.
— Асартымент пастаянна папаўняецца: многія пасажыры «Звязды» забываюць сваю літаратуру ў вагоне. Цікавімся і аўдыётэмамі: гэта рэпертуар пераважна беларускіх выканаўцаў.

— Зараз вось чакаем зборнік са «Славянскага базару», — дадае начальнік цягніку.
Сяргей Леанідавіч на гэтай пасадзе ажно з 1986 года, таму на цягніку ведае пра ўсё і пра ўсіх. А зараз расказа і вам, чытачы, пра...

Пра любімыя цягнікі:
— Ён загартаваны! Упершыню статус фірменнага атрымаў яшчэ ў 1974-м. Аднак пасля адаслаблення Беларускай і Расійскай чыгуначнага на працягу некалькіх гадоў у сярэдзіне 90-х ён, як і ўсе фірменныя цягнікі тады, пацярпеў ад свайго статусу. У раскладзе значыцца проста як 52 цягнік — назва «Звязда» нідзе не фігуравала. Аднак людзям яна была настолькі звыклі і блізкай, што нават у гэты час цягнік працягвалі называць «Звяздой», ды і праваднікі прызвычаліся. Карацей, калі пазней прымалі раэзненне канонт статусу і быў конкурс на назву, змяняць яе ніхто не стаў. Цягнік з ёю сапраўды зжыўся — заўсёды заставаўся «Звяздой».

Другое нараджэнне цягніку адбылося ў снежні 2000 года:
— Ва ўсіх раскладах наш цягнік зафіксаваны як фірменны —

яму трэба ў Пецярбург на 52-м. Ён падшоў да мяне, растлумачыў сітуацыю, прад'явіў білет на 2-і цягнік. Зараз будзем яму выпісаць білет на наш цягнік: спецыяльна для такіх казаусаў у нас ёсць рэзерв — 4 месцы, на якіх мы можам размесціць гора-пасажыраў.

Гэта далёка не адзіны кур'ёз, з якім мы сутыкнуліся падчас свайго падарожжа: было і такое, што нас прасілі не фатаграфавалі, маўляў, я сюсюкала, што еду ў Гомель, а тут мяне ўбачыў на піцёрскім цягніку — во смачу будзе!

Самая «чыгуначная» сям'я!
Рухаемся далей — і цікавая суразмоўца нам літаральна на кожным кроку. Знаёміцца з **сям'ёй Белкавец** — прынамсі, нашымі колішнімі падпісчыцамі, якія зараз скажыце, і на спецыялізаваным чыгуначным выданні. Галава сямі! — Уладзіслаў — супрацоўнік чыгуначнага выдання. Едзе ў маленькае падарожжа па Пяціры — наступным вечарам вернецца на тым жа цягніку ў Мінск — хоча паказаць маленькай дачушцы горад на Няве.

— Чаму менавіта на гэтым цягніку? — цікаўлюся.
— Жонка працуе тут правадніцкай, прычым літаральна зараз — мы едем у яе вагон!
Вось дык сюрпрыз!

Шанцу пазнаёміцца з Аленай Белкавец мы, зразумела, не ўспілі. Маладая жанчына працуе правадніцкай 5 гадоў.
— І ўвесь час на «Звяздзе»? — пытаемся.
— Ну што вы, на «Звязду» адразу не трапіш: трэба мець стаж працы, здаць адпаведныя экзамены, прайсці сур'ёзны адбор, паказаць сваё ўменне працаваць з пасажырамі.

Працу сваю Алена любіць, нягледзячы на тое, што з кожным годам цяжкасці прыбавляюцца:
— Пасажыры становяцца ўсё больш патрабавальнымі, таму трэ-

на з нас, беларусаў, вельмі важна, але і набудзе новы імпульс у сваім развіцці. Зрэшты, каб не адкладваць справу на доўгі час, я напярэдадні «Звяздоўскага» юбілею паклапацілася аб тым, каб падрыхтаваць «Дарыда» выдзелена газеце адзін мільён рублёў на развіццё матэрыяльна-тэхнічнай базы. У душы спадзяюся, што такі захад паслужыць прыкладам для іншых.

Сёння, паклаўшы руку на сэрца, скажу, што ў газеце «Звязда» добрая і згуртаваная каманда сапраўдных прафесіяналаў, якой па сіле многае.

З нагоды 90-годдзя жадаю ўсім звяздоўцам далейшай плённай працы дзеля ўласнага дабрабыту і ўсёй нашай краіны, моцнага здароўя, новых творчых ідэй з абавязковым увавабленнем іх у жыццё. Са святкам!

«ПАЕХАЛІ!»

сказалі карэспандэнты «Звязды» і выправіліся ў падарожжа на аднайменным цягніку

вар'іруецца ў залежнасці ад попыту. Зараз састаў складаецца з 9 вагонаў і ў дарозе каля 220 пасажыраў, зусім іншая справа ў самы «гарачы» час. Гэта, як ні дзіўна, з'мой, дакладней — у навагоднюю ноч: білеты каштуюць удвая ніжэй і цягнік бітком набіты людзьмі ў 16 вагонах.

Навагодняя забава супрацоўнікі цягніку ладзіць самі — і для сябе, і для пасажыраў. Сяргей Леанідавіч, зразумела ж, — нязменны Дзед Мароз.

Кур'ёзы нашага цягніку
Па кур'ёзы і здарэнні далёка ісці не давалося: яны самі нас знайшлі. Яшчэ пры пасадцы мы пачулі гучную размову па тэлефоне — мужчына абурася: «Што ты нарабіў? Мне ж трэба ў Піцёр!».

Пасля нам удалося высветліць падрабязнасці ў начальніка цягніку:
— Мужчына сеў не на той цягнік, — спакойна расказвае нам Сяргей Леанідавіч — яго гэтым, відаць, не здзіўліў. — Нехта з падначаленых набыў для яго білет на цягнік № 2, што ідзе ў Маскву, а

ба ўвесь час павышаць узровень сэрвісу, асвойцаў новых метадаў працы, аднак гэты і робіць яе цікавейшай.

Мы папрасілі Алену падзяліцца з намі сакрэтамі паспяховай працы:
— Галоўнае — ўменне разумець чалавека, — ахвотна расказвае яна. — Яшчэ на пасадцы я прыгледжваюся да пасажыраў, прадумваю, як сябе паставіць, як паводзіць з імі. Вядома ж, заўсёды трэба быць ветлівай, далікатнай, карэктнай, аднак і спуска пасажырам даваць не трэба — варта паказаць, што ты ў вагоне гаспадыня і цябе трэба слухацца.

Пра сваю працу Алена кажа, што такі знятак — для рамантыкаў:
— Пастаянна на колах, увесь час новыя пейзажы за акном, новыя людзі, знаёмствы. Працаваць вельмі цікава — шмат новага даведваешся. Наш цягнік фірменны, часцяком падарожніцкае «зоркі». Нядаўна вось у маім вагоне ехала наша хакейная каманда «Юнацтва» — 29 чалавек, вельмі ўвесьля, але пры гэтым такія карэкт-

мы сталі віншаваць яе і ўручаць на яе акружляюцца вочы, і яна здзіўлена кажа:

— Я ніякага повара не клікала. Толькі ў тую хвіліну малады повар зразумее, што яго разыгралі! Саша не разгубіўся — стаў выкручвацца, маўляў, падшоў за аўтографам. На памяты надліс актрыса згадзілася. Саша старанна захоўвае яго разам з вясялым успамінам пра тое, як з яго пажартавалі.

Самы дзелавы пасажыр
У тым жа вагоне-растаране мы пазнаёміліся з «пастаянным кліентам» цягніку. Сяргей часта бывае ў камандзіроўках, адзін з асноўных накірункаў — Віцебск, куды дабраецца выключна на «Звяздзе».

— Я мог бы ездзіць туды на іншых цягніках і па больш танным кошыце, але на «Звяздзе» падарожніцка вельмі прыемна ды і абслугоўванне тут добрае, — кажа Сяргей. — Сярднестатыстычны пасажыр цягніку — гэта я.

На маю просьбу саставіць партрэт сярднестатыстычнага пасажыра Сяргей анісаў сябе так:
— Гэта мужчына крмыку за 30. Ён ужо не проста выканаўца, але пакуль яшчэ і не кіраўнік. Падарожніцка часта, таму прымільгваюся персаналу, а персанал — яму.

Афіцэнт Аляксей Румянцаў
— Сяргей ездзіць кожны тыдзень. Калі ў мяне выхадныя, у яго відэа таксама, бо сустракаемся мы рэгулярна. Ведаю яго стандартны заказ — кубачак піва.

Вось мы і стрэлілі ў двух зайцоў адразу: пасажыраў пазнаёмілі са «Звяздой» друкаванай, а чытачоў — з колавай. Спадзяюся, трапілі!

У жыцці ўсё ідзе па колу, таму мы зноў кажам вам «Паехаалі!» і зажа: «Саша, Якаўлеў і захапілі ад кухні — прасіць, каб ты выйшла ў залу, хоча табе падзякаваць». Я дзясцяк гадоў! У добры шлях!

Ала МАЧАЛАВА,
Фота Волгі ЛАСКА.

Народ паставіў помнікі... Вуліца Уладзіміра Амелянюка ў Мінску

...Напачатку ён распаўсюджаў зводкі Саўінфармбюро, пісаў лістоўку. Удзельнічаў у вызваленні ваеннапалонных з лагераў смерці, у стварэнні падпольнай друкарні.

Дзёржкія аперацыі мінскіх падпольшчыкаў не пакідалі ў спакоі акупантаў. Аблавы, вобыскі, налёты на кватэры, частыя змены пашпартнага рожыму... Падполле зведала некалькі буйных удараў — у кастрычніку 41-га і ў сакавіку 42-га фашысты ўчынілі зверскую расправу над патрыятам. Але Мінск не здаўся, не скарыўся. Гісторыя сведчыць: для гітлераўцаў выхад падпольнай газеты «Звязда» быў падобны да выбуху магутнай бомбы... Якую мужнасць трэба было мець, каб у стане ворага заклікаць да знішчэння ворага, каб выкрываць гебельскаўскаму хлусню, што лілася з прафашысцкіх друкаваных выданняў... Кожнаму падпольшчыку было зразумела, што яго чакае ў выпадку правалу. Ілюзій не было. Людзі свядома рабілі тое, што павінны былі рабіць.

Уладзімір Амелянюк пісаў:
«Партызан! Ты бачыш, на фронт цягнуцца нямецкія эшалоны, сружаныя садатамі, боерныя пасамі і тэхнікай! Узрывай чыгуначнае палатно, масты, пушчай пад адкос саставы — гэтым ты палегчыш наступленне Чырвонай Арміі. Бачыш тэлефонны кабель — рві яго, гэтым перарэжаш сувязь і ў нямецкіх замахіянне ў асяроддзе ворага».

Ты чуюш, на тваёй краіне крычаць салдаты і афіцэры гітлераўскай грабарміі! Знішчай іх як шалёных сабак! Радзіма толькі тады ўдзіць свабодна, калі на яе зямлі не застаюцца ніводнага акупанта».

Што засмуціла ў жорсткіх умовах падпольнага «Звязда» выходзіла па-беларуску, але (ці ж не крўдзіла?) на мемарыяльнай дошцы на вуліцы Уладзіміра Амелянюка толькі адно слова напісана на роднай мове: назва газеты — «Звязда».

Фота Алены КЛЕШЧУК.

Народ паставіў помнікі... Помнік «Звяздзе» на вуліцы Кульман г. Мінска

На гэтым месцы па тагачаснай вуліцы Выдавецкай, 10, у доме Таццяны Яўменавы ЯКАВЕНКІ знаходзілася падпольная друкарня, дзе летам 1942 года друкавалася газета «Звязда».

Так выглядаў дом на Выдавецкай, дзе ў пакоі Арсенія Сяргеевіча ГРЫШЫНА надрукаваны 2-і і 3-і нумары «Звязды». Падпольшчык быў закатаваны ў нямецкай турме.

Такім быў дом на вул. Выдавецкай

хочь у Мінску, хочь у Берліне, у яго ж ёсць міжнародны сертыфікат. Цягнік прайшоў не адну атэстацыю: спачатку беларуская чыгунка прымала, а потым у Пяціры здавалі «Звязду». Фірменнасць моцную не толькі прысудзілі, але і зняць — за парушэнне пэўных патрабаванняў. Узьяць хочь бы бліжню, — значае Сяргей Леанідавіч. — Працыны павінны выкарыстоўвацца не больш як 2 гады, а навалачкі — удвая менш. Да гэтага патрабавальныя і мы, і пасажыры, яно і зразумела: прэздэнтанты — яны маюць права патрабаваць адпаведнай якасці.

сця і СВ 468 тысяч. Тым не менш, СВ і купіў у нас дастаткова добра запуюненыя: справа ў тым, што самалёты летаюць у нязручны час і тры разы на тыдзень, а наш цягнік ходзіць штодзень круглы год, прыбывае ў цэнтр горада а 9 гадзіне раніцы. Да таго ж, у самалётах адпачыць не паспееш, а гэта асабліва важна для тых, хто часта ездзіць у камандзіроўку — яны любяць СВ за тое, што там можна расслабіцца (такая дарога не стамляе), прыемна правесці час, а з раніцы прыняцца за працу.

Пра самы «гарачы» час
— Колькасць вагонаў цягніку

«Звязда» мая...
Уладзімір ДЗЯЛЕНДЗІК, дэпутат Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь:

«У «Звязды» — добрая і згуртаваная каманда сапраўдных прафесіяналаў»

З газетай «Звязда» даўно іду па жыццю побач. І цяпер штодня на маім рабочым стале гэтае старэйшае Беларускамоўнае выданне займае цэнтральнае месца. Газета друкуе вельмі шмат цікавых і змястоўных матэрыялаў, часта вельмі вострых, як кажуць, на лобу дня, за што яна заслужоўвае вялікай павагі. Увогуле, я правіла, я прачытаю ўсе матэрыялы, асабліва на спартыўна-футбольны тэматыку. Шчыра скажу, што я старшыня праўлення ФК «Дарыда» па футбол чытаў бы больш...

Мне, як дэпутату парламента з Міншчыны, вельмі прыемна адзначыць, што на старонках «Звязды» прысвячаецца нямаля публікацыі Мінскай вобласці і раёну. Зрэшты, гэта лагічна, бо наш раён і лічыцца жыццёвай краінай і асноўным пастанушчыком друкавання ў сталіцу. Ведаю, што ў «Звязды» найбольш падпісчыкаў на Міншчыне. Адметна, што срод іх нямаюць і тых, хто атрымлівае газету дзякуючы падтрымцы дэпутата Дзялэндзіка.

Адначу я станочыць фактар — разамішчэнне на старонках газеты рэкламы прадукцыі айчынных вытворцаў. Мне, як першаму заснавальніку прадпрыемства «Дарыда», прыемна адзначыць, што пастаянным парт-

нёрам у такім супрацоўніцтве з'яўляецца «Дарыда». Не сумняваюся, што такое плённае супрацоўніцтва ў «Звязды» прадуюжыцца і надалей, што толькі будзе спрыяць фінансвай устойлівасці выдання з багатым гістарычным мінулым. З гэтай нагоды мне хацелася б, каб газета «Звязда» і надалей заставалася носьбітам айчынай культуры, беларускіх традыцый і абрадаў, дзякуючы чаму беларуская мова не толькі будзе захавана, што для кожнага з нас, беларусаў, вельмі важна, але і набудзе новы імпульс у сваім развіцці. Зрэшты, каб не адкладваць справу на доўгі час, я напярэдадні «Звяздоўскага» юбілею паклапацілася аб тым, каб падрыхтаваць «Дарыда» выдзелена газеце адзін мільён рублёў на развіццё матэрыяльна-тэхнічнай базы. У душы спадзяюся, што такі захад паслужыць прыкладам для іншых.

Сёння, паклаўшы руку на сэрца, скажу, што ў газеце «Звязда» добрая і згуртаваная каманда сапраўдных прафесіяналаў, якой па сіле многае.

З нагоды 90-годдзя жадаю ўсім звяздоўцам далейшай плённай працы дзеля ўласнага дабрабыту і ўсёй нашай краіны, моцнага здароўя, новых творчых ідэй з абавязковым увавабленнем іх у жыццё. Са святкам!

Аляксандр ЧАРНЯК, генеральны дырэктар РУП «Белпошта».

на з'яўляецца ў залежнасці ад попыту. Зараз састаў складаецца з 9 вагонаў і ў дарозе каля 220 пасажыраў, зусім іншая справа ў самы «гарачы» час. Гэта, як ні дзіўна, з'мой, дакладней — у навагоднюю ноч: білеты каштуюць удвая ніжэй і цягнік бітком набіты людзьмі ў 16 вагонах.

Навагодняя забава супрацоўнікі цягніку ладзіць самі — і для сябе, і для пасажыраў. Сяргей Леанідавіч, зразумела ж, — нязменны Дзед Мароз.

Кур'ёзы нашага цягніку
Па кур'ёзы і здарэнні далёка ісці не давалося: яны самі нас знайшлі. Яшчэ пры пасадцы мы пачулі гучную размову па тэлефоне — мужчына абурася: «Што ты нарабіў? Мне ж трэба ў Піцёр!».

Пасля нам удалося высветліць падрабязнасці ў начальніка цягніку:
— Мужчына сеў не на той цягнік, — спакойна расказвае нам Сяргей Леанідавіч — яго гэтым, відаць, не здзіўліў. — Нехта з падначаленых набыў для яго білет на цягнік № 2, што ідзе ў Маскву, а

ба ўвесь час павышаць узровень сэрвісу, асвойцаў новых метадаў працы, аднак гэты і робіць яе цікавейшай.

Мы папрасілі Алену падзяліцца з намі сакрэтамі паспяховай працы:
— Галоўнае — ўменне разумець чалавека, — ахвотна расказвае яна. — Яшчэ на пасадцы я прыгледжваюся да пасажыраў, прадумваю, як сябе паставіць, як паводзіць з імі. Вядома ж, заўсёды трэба быць ветлівай, далікатнай, карэктнай, аднак і спуска пасажырам даваць не трэба — варта паказаць, што ты ў вагоне гаспадыня і цябе трэба слухацца.

Пра сваю працу Алена кажа, што такі знятак — для рамантыкаў:
— Пастаянна на колах, увесь час новыя пейзажы за акном, новыя людзі, знаёмствы. Працаваць вельмі цікава — шмат новага даведваешся. Наш цягнік фірменны, часцяком падарожніцкае «зоркі». Нядаўна вось у маім вагоне ехала наша хакейная каманда «Юнацтва» — 29 чалавек, вельмі ўвесьля, але пры гэтым такія карэкт-

мы сталі віншаваць яе і ўручаць на яе акружляюцца вочы, і яна здзіўлена кажа:

— Я ніякага повара не клікала. Толькі ў тую хвіліну малады повар зразумее, што яго разыгралі! Саша не разгубіўся — стаў выкручвацца, маўляў, падшоў за аўтографам. На памяты надліс актрыса згадзілася. Саша старанна захоўвае яго

Школа

У жніўні ў мінскай школе № 165 — дзеці. Летні лагер тут працуе ўсе тры змены. І мы парадаваліся, што жыхарам праспекта «Звязда» ёсць куды падаць дзяцей летам. Тут амаль як у вёсцы: школа знаходзіцца ў глыбокім квартале, сярод старых дрэў, чыстага паветра, побач — вялізны яблыны сад, надзвычай утульны і прыгожы дворык, вялікая спартыўная пляцоўка. І, па ўсім бачна, вясёлля і ласкава выхавальнікі і настаўнікі.

Для пачатку мы спыталі будучых другакласнікаў: што альбо каго яны ўяўляюць, калі прамаўляюць слова «Звязда», і адразу пачулі: «вуліца!» Потым былі ўгаданыя Прэзідэнт Александр Лукашэнка, спявак Мікалай Баскаў, гімнаст Іван Іванкоў, футбаліст Александр Глеб, нарэшце, Сонца, Месяц і зорка Венера, ну і, канешне ж, газэта!

— «Звязду» мы вылісваем шмат гадоў, — кажа дырэктар Людміла Якаўлеўна СМІРНОВА. — Імя гэта неабходным, бо яна — адзінае штодзённае выданне на беларускай мове. У бібліятэцы ёй цікавіцца не толькі настаўнікі, але і дзеці, нават малодшыя. У большасці сваёй рускамоўныя, дзякуючы «Звяздзе» яны ўспраўняюцца, што беларуская мова — жывая, цікавая, прыгожая, што гэта — цэлая краіна.

Сталічная 165-я школа вядомая сваімі фізика-матэматычнымі класамі, выпускнікі якіх гарантавана паступаюць у вышэйшыя навучальныя установы не толькі ў Беларусь, але і Расію. Па выніках маніторынгу па фізіцы тут самы высокі бал у горадзе, у чым вялікая заслуга настаўнікаў Уладзіміра Дарафейчыка і Уладзіміра Пеняра.

Дзеці, якіх мы сустрэлі ў двары школы, фізіку пакуль не вучаць, але падтрымаць іх ахвоту да гэтай няпростай справы мы вырашылі з дапамогай паветраных шарыкаў і двухкласнага тэатра. Хай малыя ведаюць, што «Звязда» — гэта не толькі беларускамоўная газета пра іх краіну і пра іх саміх, але і вясёлае свята з запэкачанымі салодкім крэмам пальчыкамі.

Ліцэй

Напэўна, гэта не выпадкова, што на праспекце газеты «Звязда» знаходзіцца ліцэй, які выходзіць зорак. — Вітаеца з намі намеснік дырэктара ліцэя № 1 Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта інфарматыкі і радыёэлектронікі Алена МЕЛЬНИКАВА. — Напэўна, галоўнае наша прызначэнне — рыхтаваць юнакоў і дзяўчат, якіх здольныя тварыць цуды. Ліцэй вядомы сваімі пераможцамі міжнародных алімпіяд Югенам Аляшэвічам і Марыяй Карпівіч. Зоркі ў нас і настаўнікі, якія рыхтуюць такіх вучняў: Віктар Воблаў, Уладзімір Дарафейчык, Таццяна Марыніна і іншыя.

Ліцэй знаходзіцца са 165-й школай па-суседку, мае нават агульную сцяну (і, як высветлілася, агульную любімую газету). Сюды паступаюць дзеці з усяго горада ў фізика-матэматычны і хіміка-біялагічныя класы пасля 8-га і 10-га класаў. Сялета адкрыты новы інфарматыка-матэматычны клас. 98 працэнтаў выпускнікоў ліцэя паступаюць у БДУР, БНТУ, БДУ, БДЗУ. Што цікава, адсюль выходзіць не толькі «таханька», але і будучыя акцёры, што ілюструе добрыя ўмовы, створаныя тут для развіцця асобы.

— Мы вылісваем газету параўнальна нядаўна і лічым яе ў пэўным сэнсе знаходкай, — робіць камплімент «звяздзюўцам» Алена Арнольдаўна. — Асабіста я заўсёды з задавальненнем прачытаю рубрыку «Простыя рэчы», можа таму, што сама філолаг, мне цікава і гісторыя слова, і яго выкарыстанне ў нацыянальнай культуры. Увогуле, «Звязда», на маю думку, каштоўная тым, што адлюстроўвае нацыянальныя рысы беларускай прадатарага, чалавечы лёс, характары герояў сваіх публікацый.

«Звязда» была заўсёды»

Наступны наш адрасат знаходзіцца таксама побач — у доме № 14. Нас сустракае усмешліва сям'я: маладая бабця, дачка і пяцімесячная ўнучка.

— Маці вылісвала «Звязду», калі я была яшчэ зусім маленькай, таму не памятаю час, калі газеты ў мамі жыцці не было, — смяецца 26-гадовая Марына ШАРУПА, журналістка газеты «Ва-Банк». — «Звязда» была заўсёды. Зараз вы-

Роля газеты ў асобна ўзятым лёсе

Так сталася, што менавіта «Звязда» паўплывала і на лёс жыхара дома № 17 яна БОБЛА. Яго бацька загінуў на вайне, іх у маці засталася пяцідзець, таму пасля

8 класаў маці сказала: «Хопіць вучыцца з першай паласы, магчыма гэта прафесійная звычка, бо маці спачатку праглядае апошнюю. Я саў. Сялета адкрыты новы інфарматыка-матэматычны клас. 98 працэнтаў выпускнікоў ліцэя паступаюць у БДУР, БНТУ, БДУ, БДЗУ. Што цікава, адсюль выходзіць не толькі «таханька», але і будучыя акцёры, што ілюструе добрыя ўмовы, створаныя тут для развіцця асобы.

— Мы вылісваем газету параўнальна нядаўна і лічым яе ў пэўным сэнсе знаходкай, — робіць камплімент «звяздзюўцам» Алена Арнольдаўна. — Асабіста я заўсёды з задавальненнем прачытаю рубрыку «Простыя рэчы», можа таму, што сама філолаг, мне цікава і гісторыя слова, і яго выкарыстанне ў нацыянальнай культуры. Увогуле, «Звязда», на маю думку, каштоўная тым, што адлюстроўвае нацыянальныя рысы беларускай прадатарага, чалавечы лёс, характары герояў сваіх публікацый.

Свежы нумар — у паўлюк

— Мы знаходзімся на праспекце «Звязды», называемся «Звязда» і, канешне, вылісваем «Звязду», — з гонарам гаворыць нам памочнік дырэктара гасцінцы Юрый МЫТНІК.

Трэба дадаць, што да новага года гатэль атрымаць яшчэ і дзве «зоркі» па выніках сярэбярчых першы тур якой паспяхова пройдзены.

— «Звязде» ў асноўным спыняюцца камандзіраваныя ў Мінск беларусы, ёсць свае заўсёднявыя кліенты. Гэта другая гасцінца, якая зрабіла адзіны тариф для ўсіх працаючых, дзякуючы чаму адразу ўзрос працэнт замежных настаяўцаў. Праз месяц тут будзе завершана рэканструкцыя, ужо зроблена некалькі паверхавых з нумарамі паўлюк і бізнес-класа. Ёсць сваё кафе, пральня, працуе аддзяленне банка.

Свежы нумар нашай газеты тут заўсёды ляжыць у холе і ў самых камфартальных нумарах.

Крыніца пашаны

З настаўнікам матэматыкі Уладзімірам САЙЧУКОМ, жыхаром дома № 35, нам удалося пагаварыць толькі па тэлефоне: ён з'яўджаў да сястры ва Украіну. Пачуўшы беларускую мову, ён вельмі ўзрадаваўся і павердзю:

— Так, вылісваю газету 20 гадоў, столькі, колькі жыў тут, у Беларусі. Вырасціў з дапамогай «Звязды» вывучыць мову краіны, у якую прыехаў, лепш даведацца пра яе народ. І не расчароваўся! Мае крыніцы любові да Беларусі — людзі, якіх я ведаю, прырода, гісторыя, і — газета «Звязда».

Мы перадалі «звяздзюўцы» сьвеціры Уладзіміру Паўлавічу праз яго сына Анатоля, юрыста, іх, дарчыні, таксама наш чытач і прылічліны: — У добры шлях! — пажадаў тыч газеце. — Хай «Звязда» будзе яшчэ 900 гадоў!

Падпісчыкаў на праспекце «Звязды» віншавае

Воля МЯДЗВЕДЗЕВА, Віктарыя ЦЕЛЯШУК і Анатоль КЛЯШЧУК (фота).

Наш чытач і сын чытача — Анатоль САЙЧУК.

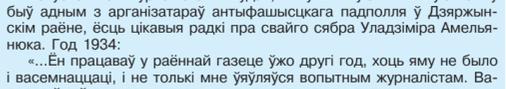

На ганку гасцінцы «Звязда» — пакабўкі Святлана БЕРЛАВА, Ларыса ДАМАСЕВІЧ, вядучы інжынер Наталля АКУЛІЧ, адміністратар Надзея КАЛЯДА, пакабўкі Валанціна САЧКОВА і Наталля ШЫБЕКА, а таксама памочнік дырэктара Юрый МЫТНІК.

НАПЕРАДЗЕ — СВЯТА!

Сёння, у свой афіцыйны дзень нараджэння, «Звязда» віншуе сваіх чытачоў святочным нумарам, расказам пра памятнае мясіцы, звязаныя з гісторыяй газеты. Але ж сабраць усіх на свята не выпадае — гарачы жывёны за акном, адпуджана пара, ды і справы надзённыя хлебоброшкі не адкладзены. А сяброў у газеты шмат — па некалькі разоў на дзень забягаюць на наш паверх усмешлівыя супрацоўніцы пошты: «Вам тэлеграма!» Таму ў верасні, калі спадзе гарачыня ва ўсіх сонцах гэтага слова, адбудзецца афіцыйнае мерапрыемства, прысвечанае звяздзюўскаму юбілею. Значыць, да новай сустрэчы!

Народ паставіў помнікі...

Фота Анатоль КЛЯШЧУКА

Помнік Уладзіміру Амельянюку ў самахвалавічах — побач са школай, дзе калісьці вучыўся першы рэдактар падпольнай «Звязды»

Ён нарадзіўся 15 ліпеня 1917 года. У сярэдзіне 1930-х гадоў скончыў педагагічныя курсы, працаваў пярэнявачатым — гэта быў жывіцкі радасны і светлы юнак. Дзятла: Амельянюк павёз 25 падлеткаў да старшыні ЦВК Беларусі Александра Чарыякова з просьбай адкрыць пярэнячкі клуб.

І клуб быў адкрыты! Уладзімір, выдатны арганізатар, марыў аб стварэнні пярэнячкі лагераў. Разам з работнікамі райкама камсамола звярнуўся да арцельяў, фізкультурных арганізацый, прафсаюзаў, каб яны аказалі садзейнічанне. І праз гоўны час у былых панскіх маентках у вёсках Татаршчына і Наквасы ўжо адпачывалі дзеці рабочых і сялян: па 200—220 чалавек у змену.

Папрацаваў Амельянюк і рэдактарам Дзяржынскай раённай газеты.

Ва ўспамінах журналіста Г. Будага, які ў Вялікую Айчынную вайну быў адным з арганізатараў антыфашызма падполля ў Дзяржынскім раёне, ёсць цікавыя радкі пра свайго сьбра Уладзіміра Амельянюка. Год 1934:

«...Ён працаваў у раённай газеце ўжо другі год, хоць яму не было і васьмнаццаці, і не толькі мне ўяўляўся вопытным журналістам. Валодзея ўмеў падаказаць тэму, даць парадку, як яе лепш раскрыць. ...Хутка мы сталі неразлучнымі сябрамі, увесь вольны час праводзілі разам... Марылі стаць сапраўднымі журналістамі. І вась з 1938 года мы — студэнты Мінскага Камуністычнага інстытута журналістыкі. Да таго часу Валодзея ажаніўся з жонкай Лідыя і сынам Генкам жыві ў Мінску, у сваёй, у доме па вуліцы Чарнышоўскага, аднак часта заходзіў да мяне ў інтэрнат...»

Уладзіміра Амельянюка любілі за нястомную дасціпнасць, вясёлы нораў. Ён добра стваряў, у яго былі мяккі, прыемны барытон. У жніўні 1941 года была створана Камароўская падпольная група. Арганізатарамі яе былі Уладзімір Амельянюк і яго бацька Сцяпан Кандраціч, Іван Цімчук, Арсен Каліноўскі. Кіраўніком быў выбраны Сцяпан Заяць...

НА ЗДЫМКУ: Уладзімір Амельянюк з сынамі, май 1941 г.

Са святам!

Шчырае дзякуй за вашу цяжкаю і плённую працу! Мы заўсёды будзем з вамі, таму што «Звязда» для нас не толькі інфармацыйнае, але і псіхалагічнае, і аэраном, і сацыялагічнае, і мовазнаўца і г.д.

Вашы даўня падпісчыкі з горада Асіповічы Магілёўскай вобласці ФЕАКІСТАВА Валанціна Александрэўна і БАГАМАЗАВА Зінаіда Сяргееўна.

5 жніўня 2007 г.

Прапісаны на праспекце «Звязды»

Праз некалькі месяцаў лячэння яму далі і групу інавалідацы і адраўні дадому. Толькі дома ён прабыў няшмат. Як толькі стаў лепей бачыць, знішчыў медыцынскія дакументы і адправіўся на прызыўны пункт у Маскву. Там яго прызначылі на пасадку ў 283-і асобны дывізіён войскаў праціваветранай абароны. З гэтым дывізіёнам ён праходзіў усю вайну. Дзмітрый Сяргеевіч — кавалер ордэна Айчынай вайны ІІ ступені і двух ордэнаў Чырвонай Зоркі, усяго мае 26 ўзнагарод. Перамогой сустрэў ва ўкраінскім Ковелі ў званні маёра.

Сустрэча

7 сакавіка 1945 года на ковельскай вуліцы ён сустрэў трох дзяўчыц у шыньнях, афіцэрскіх пагонах без зорчак, шапкаў-вуханкаў і кіраваных ботах. Павінаваў з настаячымі святам і спытаў, каму з трох прызначыць спатканне. За-вязалася размова, наступствам якой стала вяселле 30 жніўня 1945 года. З 80 дзяўчат, разам з якімі служыла Ганна Поліўцава, некалькіх да іх сябе самі (яна не лічыла сябе прыгажуняй) яна першая выйшла замуж.

Праз паўтара месяца яны былі ў Мінску. Гэта была першая сустрэча з горадам, у якім ім суджана было жыць. Жылі ў Сцяпінцы ў зямлянках. Мінска па сутнасці не было. Здалёку былі бачны Тэатр оперы і балета і будынак Беларускага тэатра, куды яны пешшу ішлі на прадстаўленне «Сабака на сене». Губляў залатую лістоту дрэва парка імя Горкага, дзе кожны вечар ладзіліся танцы пад музыкаю аркестру і куды збіраўся увесь горад. Людзі здаваліся, сустракалі пасля вайны... Наперадзе было ўсё жыццё.

Астравы

У іх быў выбар. Яму прапанавалі служыць у Германіі (разам з службай. Можна гэта вайна зрабіла іх такімі адчайнымі: калі не загінулі тады, значыць не павіны загінуць і тут?)

Воля МЯДЗВЕДЗЕВА. (Заканчэнне ў наступным нумары.)

«Звязда» мая...

ПАВАЖАННЯ СЯБРЫ! Сёння ў вас змяняльная падзея — 90-годдзе з дня нараджэння газеты. Ад імя Мінскага абласнога выканаўчага камітэта і сябе асабіста віншую вас з гэтым вялікім святкам.

Кожны юбілей — свайго роду нагода яшчэ раз азірнуцца на пройдзены шлях, падагульніць зробленае, каб вызначыцца ў сваім накірунку далей. Вам за сваё выданне ёсць чым ганарыцца. Газета ва ўсе часы была і застаецца актуальнай, знаходзіла і знаходзіць свой шлях да чытача, не губляе свайго твару і ўласцівай толькі ёй беларускай самабытнасці.

Змяняльна, што яна нарадзілася ў пераіонны пастарычны момант. З таго часу лёсы газеты і беларускай дзяржавы непадзеленыя. На сваіх старонках «Звязда» аб'ектыўна і ўсебакова асвятляла кожны гістарычны адзак жыцця нашай краіны.

Дарэчы нацыянальнай культуры, павягі да гісторыі Беларусі і яе літаратуры былі і застаюцца вядучымі на старонках выдання.

І цвёрп творчы калектыв газеты захаваў дух і традыцыі, закладзеныя старэйшымі пакаленнямі ў супрацоўніку. У той жа час так сацідны ўзрост не перашкаджае «Звяздзе» абгаціцца тэмамі і напэўнаціца сучаснай часу змястоўнасцю, набывае сучаснае аблічча.

Імпануе зацікаўленае і дзелавое асвятленне на старонках газет падзей з рэгіёнаў. Мы з задавальненнем успрамаем кожную публікацыю аб Мінскай вобласці. Газету чытаюць тысячы нашых жыхароў. Сладзямся, што і ў далейшым сяброўства з юбілярам будзе прадукцыйным і плённым.

Жадаю творчых поспехаў і удач, новых журналістскіх знаходак. Няхай мноштва ваішы здабыткі і дасягненні ў імя далейшага росквіту роднай Беларусі.

З павягі старшыня Мінскага абласнога выканаўчага камітэта Леанід КРУПЕЦ.

ЖЫЦЦЁ, ВАРТАЕ ЛЮБОВІ

Абагульняць час — занятак няўдзячны. Абагульняць жыццё — яшчэ і рызыкоўны. Калі б усе людзі дакладна ведалі (ды яшчэ і памяталі), што самае галоўнае ў іх жыцці, напэўна, тады свет быў бы іншым. Так і ў лёсе нашых герояў — не магу ўзяць на сябе смеласць вылучыць нейкую адну падзею, самую важную, самую значную. Яна можа быць адна з тых, пра якія пойдзе аповед нэйжы, а можа быць зусім іншай, пра якую не было расказана чужому чалавеку — журналісту. Хто скажа, што важыць больш: матчын пацалунак нанач альбо падзвіг падчас вайны? Каханне альбо вернасць Айчыне? На самай справе такога выбару не існуе, таму што без першага не бывае другога. У чалавечым жыцці ўсё — галоўнае: пах палыны, слёзы, боль, вочы дзіцяці і рукі той, з якой ты прахыць жыццём. Менавіта такія думкі выклікала ў мяне знаёмства з Дзмітрыем Кабыркіным і Ганнай Поліўцавай, жыхарам праспекта імя газеты «Звязда». У іх варта вучыцца цаніць і любіць жыццё, прымаць усё, што яно дае. Дзмітрый Сяргеевіч так і сказаў: «Пражыта шмат, і ёсць што ўгадаць». Ён амаль аднагодак «Звязды», яму 87. З іх 62 ён жыве разам з Ганнай Рыгораўнай.

У канцы 43-га яе мабілізавалі ў дзеючую армію. Так яна трапіла ва ўкраінскі гародкі Ковель.

Ён быў прызваны ў армію 12 верасня 1940 года, у артылерыйскіх войсках. Яго полк стаў за тры кіламетры ад румынска-польскай мяжы, ля Чарнавіц. Але перад самай вайной яго накіравалі на вучобу ў Бранскае ваеннае вучылішча, напэўна, гэта і выратавала яму жыццё. У тым, што хутка пачнецца вайна, курсанты і выкладчыкі не сумняваліся. Не ведалі толькі дня. Нямецкія самалёты парашулі мяжу і з'яўляліся над іх галоўнай яшчэ да пачатку вайны. 22 чэрвеня іх паднялі ў 4 гадзіны раніца на будучыня паліцэй ў Дзісне — для купання. Але паліцэй яны будавачы не сталі. Сабраліся слухачы працы. У шпіталь ехаць адмовіўся, трое суіцід праляжыў у медсанчастцы, а потым хадзіў на пераважцы.

Пад Жукаўкай яны прабралі 2 месяцы. За гэты час немцы занялі Бранск і Арол, і батарэя Кабыркіна аказалася ў акружэнні. Ён загадаў выхадзіць самастойна. Яны ўзарвалі гарматы, адлучылі коней і вырашылі ісці на Маскву. Калі не ўдасца на Маскву, то — на Тулу.

5 жніўня 1941 года немцы фарсіравалі Дзісну і занялі ўсходні бераг. У гэты дзень адбыўся першы бой лейтэнанта Кабыркіна. Пераправа была разгромлена, і Дзмітрый пад Жукаўкай перапраўляў сваю батарэю ўброд. Заставалася апошня, чварцёрта гармата, калі тады пад шмат — тры артылітрапі ў акружэнне, і немцы пільна сачылі за дарогамі і лесам.

Аднойчы яны выйшлі на партызанскую базу. Іх раззброілі і хацелі расстраляць. Выратавала выпадкова. Кабыркін пазаў сакаратара гаркама партыі, якога ведаў па вучобе ў Бранску, які, на шчасце, на той момант партыі прыехаў на базу.

Потым быў Ленінградскі фронт, абарона Дарогі Жыцця. У знакім тым Мясным Бары, ля станцыі Спасака Польшчы (Волхавскі фронт) летам 1942 года Дзмітрый захварэў на клешчавы энцэфаліт.

Фота Анатоль КЛЯШЧУКА

Калі не атрымаецца на Тулу — у Бранскія лясы, партызанцы. На той момант іх было 87 чалавек.

Сабраў Дзмітрый Кабыркін меі нямецкі парабелом, наган і «лімонку». У астатніх — вінтоўкі і карабіны. Больш за ўсё яны баяліся быць параненымі ў ногі. Немцы блакіравалі ўсе наваколныя вёскі, і яны габралі па 5—7 сутак. Аднойчы яны задалі прыбод, распалілі касцёр: праз жыць хвілін немцы адкрылі па іх мінамётны агонь. Такіх як яны, ён, прама ў рацэ, быў паранены асколкам міны ў галаву. Выратавала каска. У шпіталь ехаць адмовіўся, трое суіцід праляжыў у медсанчастцы, а потым хадзіў на пераважцы.

Пад Жукаўкай яны прабралі 2 месяцы. За гэты час немцы занялі Бранск і Арол, і батарэя Кабыркіна аказалася ў акружэнні. Ён загадаў выхадзіць самастойна. Яны ўзарвалі гарматы, адлучылі коней і вырашылі ісці на Маскву. Калі не ўдасца на Маскву, то — на Тулу.

Потым быў Ленінградскі фронт, абарона Дарогі Жыцця. У знакім тым Мясным Бары, ля станцыі Спасака Польшчы (Волхавскі фронт) летам 1942 года Дзмітрый захварэў на клешчавы энцэфаліт.

Потым быў Ленінградскі фронт, абарона Дарогі Жыцця. У знакім тым Мясным Бары, ля станцыі Спасака Польшчы (Волхавскі фронт) летам 1942 года Дзмітрый захварэў на клешчавы энцэфаліт.

Вёска прапісалася на ўласці, Дзе азёраў сподкі і гаі. У Залесці так спаваюць песні, Што зайдзюцца нават саляўі. Песні тыя —

душ людскіх крыніца, Дзе струменяць чыстыя ключы. Ён паслухаць — мурдасці наліца,

Радасцю самоту палычыць. Вору: не заціне вёскі голас, Дзе шуміць паводка вада.

Поле росіць ураджайны колас, Свеціцца наземная «Звязда».

Гэтыя прачуныя радкі напісаў мой зямляк, мой сябар, паэт Міхась Болсун. І я цялкам згодзен з ім, бо ведаю гэтыя мясціны: такія прыгожыя, такіх малюнічых краявідаў на зямлі не дужа багата. Вёска само лепіць вядзе з 1483 года.

Наколькі памятаю з дзяцінства, з нашага агарода (дом вацяу у Чачэрску на высокім пагорку) Залесце праглядалася ў любую пару года, хоць адлегласць ад вёскі, калі напярэці, праз луг, складала каля чатырох кіламетраў. У выхадныя дні залішана спяшалася ў райцэнтр прадаць рыбу, грыбы, а зімой яшчэ і дрывы, якія яны везлі на санках. Пастаяннай пераправы туды летам праз Сож не было, і мы, хлапчухі, перавозілі іх у тыя пяцідзсятыя гады за пяць-дзесяць калеек. У памяць яшчэ ўразаўся і такія два моманты. Хто нічога з мясцовага залескага люду працаваў у Чачэрску і пазнімі прыцемкамі пехатой праз луг вяртаўся дадому. Двое мужыкоў аднойчы ў розны час набраліся такога страху, што сівелі. Воўчыя зграі спраўлялі тады свае вясёлкі, а адна з іх узлаўла ў акружэнне мужыка. Яго выратаваў стог сена, які ён спаліў за ноч.

Ну гэта я так, для разрадкаў. Калі ж зазірнуць у гісторыю, будзь нельга не адзначыць тое, што вёска змагалася за сваё існаванне, шырыла свае межы, расла. На яе долю прыйшліся і рэформы, і войны. Калі, напрыклад, у 1704 годзе ў гэтым населеным пункце было 18 дамоў (хат, значыць), дык у 1884-м — 141, у 1909-м — 223, а ў 1941-м — 280. У час Вялікай Айчыннай вайны Залесце ўваходзіла ў партызанскую зону. Намесніка акупанта стварылі ў вёсцы свой гарнізон, які народныя мсціўцы ў 1943 годзе разрамілі. І тады гітлераўцы так раз'юшыліся, што спалілі ўсе 280 двароў і расстралілі 39 жыхароў. 149 вясцоўцаў загінулі на фронце, абаранячы Радзіму. Сярод іх і былы шэфэр, Герой Савецкага Саюза Мікіта Кружыцкі, танкавы ўзвод якога адразаў шлях да адступлення ў раёне шашы Кіеў—Жытомір і выкаляў у стане ворага вялікую паніку.

Жыццё жыхароў вёскі непарывна з трыццаціх гадоў мінулага стагоддзя звязана з калгасам, які атрымаў назву «Звязда». Першым кіраўніком таго быў чалавек з тутэйшых мясцін Якаў Калачоў, а тамі, хто адразаў захацеў вёсцы агрунтоўвае гаспадарку, з'яўляўся Наталля і Сцяпан Кебікавы, Маўра і Сцяпан Маславы, Трахім Шкурніноў, Парася Крупенчына, Алёна Шуджыка і іншыя. Каб забяспечыць вермахт сельскагаспадарчай прадукцыяй,

ва ўсіх населеных пунктах раёна на першы час акупанты захавалі калгасы, у тым ліку і «Звязду», каб прывесці ўборку ўраджаю 1941 года і пасеяць азімыя. Людзей сілком прымушалі працаваць на палы ўладзе збожжа, бульбы, мяса, маляка, птушкі і г.д. Пасля калгасы былі ліквідаваныя, і ўсіх мужчын узлілі на ўлік на біржу працы, а моладзь адпраўлялі (хто не змог уцячы) ў Германію.

На жаль, у вёсцы, як расказвае старшыня сельсавета Наталля Шаўцова, ужо нікога не заставаўся ў жывых, хто працаваў у тым калгасе, а вось тыя, хто аднаўляў яго пасля вайны, яшчэ ёсць. Так мы і накіравалася да Марыі Маславай, якая сядзела на лавачцы з суседкай Палінай Масціпанавой. Марыя Цімафеўна працавае пачала ўжо пасля заканчэння трыццаці год і добра памятае, як калгаснікі вярнуліся ў сваю вёску. Было гэта ў красавіку 1944 года. Зямлю апрацоўвалі на конях, каровах дні валах, якіх засталася лічаныя адзінкі, і самі людзі грамадой ўдзялялі ў плугі. Такім чынам было засеяна 293 гектары ворыва.

«Звязда» мірная адыла далагачы зоры вайнаў, здаўшы ў фонд Чырвонай Арміі 486 пудоў збожжа і разлічыўшыся з дзяржавай на пастаятках прадукцыі. Узначальваю тады гаспадарку мясцовае даваенна кіраўнік яе Васіль Хрысцін. Прыгадвае тыя часы і Паліна Сямёнаўна. У ікнай сям'і было шасцера дзяцей, і чатыры з іх вавалі на фронце. Яе родную вёску Канюкі немцы спалілі. З 1948 года, калі яна выйшла замуж, пераехала жыць у Залесце. Наступныя пяцінаццаць гадоў пасадзіла старшын праўлення гаспадаркі займаў былі партызан мясцовага атрада Іосіф Восіпаў, потым — Іван Уласаў і Уладзімір Раманаў, якіх, дарчыні, я памятаю. А ён дзейнічаў і справы калгаса расказвалі мне не толькі Марыя Цімафеўна і Паліна Сямёнаўна, але і сённяшні 66-гадоваы пенсіянер Віктар Баброў, які з 14 гадоў працуе ў гаспадарцы і які можа бы ўжо адпачывае дома з 50-гадовага ўзросту, бо ліквідаваны. Ён, майстар на ўсе рукі, зараз дазвее ініцыяваны на збожжаку ў якасці машыніста і, дарчыні, пастаянны падпісчык нашай газеты. Малючак тых часоў дапаўняў і 76-гадовы Адам Гавароўскі, які працаваў з усімі трыма кіраўнікамі гаспадаркі іх наменікам і сакратаром партыйнай арганізацыі.

Пры ўсёй беднасці глебы (сяродкі бал яе ў гаспадарцы — 19) кіраўнікі дбайна аднавіліся да яе апрацоўкі. Уладзімір Раманаў заняў гэта пасадзі, змяніўшы сваё ранейшае службавое крэсла начальніка планова-фінансавога аддзела ўпраўлення сельскай гаспадаркі райвыканкама, і жыхары Залесцы 25 разоў выбіраў яго старшын калгаса. За гэты час гаспадарка ўзяла ўраджайнасць з 12,2 цэнтнера з гектара да 30.

Але чарговы старшыня быў вызвалены ад займаемай пасадзі, бо, як гаворыцца, даўб гаспадарку да рункі... «Звязда» апынулася на мя-

«Звязда» мая...

ЯНА ЗАСТАЕЦА СА МНОЙ

Калі табе за востмездзеят і ты ў якасці ступені падвдзіш вынікі свайго жыцця, то часта задумваешся і над тым, што сяржала найбольш значную ролю ў тваім жыцці, што падказвала шлхкі, адкрывала новыя гарызонты, проста дапамагала ў вырашэнні жыццёвых праблем? Адакз на гэта пытанне ў мяне адзі: гэта газета «Звязда».

Вайна наліцала на нашу краіну нечакана, прынеслі незлічоныя беды нашаму народу. У яе віхурах загінулі мая маці і малодшы сястры, была цяжка паранена старэйшая сястра, а я сам праішоў праз пакуты Азарыцкага лагера смерці. Мы распачылі пасляваеннае жыццё ў цёмнай зямлянцы, не хапала вопраткі, абутку, ежы. З загінуўшых рэчаў я вельмі шкадаваў свае нешматлікія кнігі, а таксама некалькі перадаваенных нумароў «Звязды».

Але ўсё ж у далейкім 1944 г. па маёй вялікай просьбе мая старэйшая сястра, што пачала працаваць настаўніцай пачатковых класаў, выслала, хоць і з цяжкасцю (па прычыне малага тыражу) газету «Звязда». Я памятаю, што ў той час у нас нават не было чыгуначнага каструлі, каб звярнуць ён, яе варылі ў вялікай кансервавай бляшанцы, а вост «Звязду» выпісалі. Я сам хадзіў па газету на пошту, а гэта за два кіламетры кожны дзень, і звычайна пастыяваў прачытаць яе па дарозе.

Чытаў я «Звязду» і ўсе гады вучобы ў інстытуце. Я тады ўзначальваў інстытуты прафкам і арганізаваў вітрыну «Звязды». Дарчыні, тады маё імя было ўпершыню надрукавана на старонках газеты. Там прыводзіўся тэкст майго выступлення на перадырбарным сходзе па вылучэнню кандыдата ў дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР.

У пяцідзсятых гадах пачалася мая работа настаўнікам — работа, якой я аддаў больш за пшідзесяць гадоў свайго жыцця і якую не змяніў, нягледзячы на ​​неаднаразовыя прапановы перайсці працаваць у партыйныя органы. Я многа чытаў і выпісваў шмат перыядычных выданняў, сярод якіх заўсёды была «Звязда», адна, што друкавалася на мове, якой мяне навучыла мая маці і якую яна пераняла ад сваёй маці.

У тых ж часы і сам я пачаў супрацоўнічаць са «Звяздой», дасяляючы туды свае артыкулы. Трэба сказаць, што гэта вельмі даламагала мне і ў маёй педагогічнай рабоце. Пісаў я тады аб ролі школы, аб развіцці культуры ў вёсцы, аб тым, што хвалюе сельскага інтэлігента. Я быў утэўнены: каб пісаць, трэба мець на гэта маральнае права. Так што супрацоўніцтва з газетай вельмі садзейнічала і майму прафесійнаму росту.

Жыццё ідзе наперад, многае мяняецца. Мянэцца за часам і сам клімат грамадства, і тое, што ўчора было прымальным, сёння адмірае. Але застаецца «Звязда», якая стаіць на пазіцыі мудрага дарадцы, сумленна асвятляе жыццё сучаснага грамадства, паказвае шляхі яго развіцця, вучыць дабрыні і справядлівасці, паважае да роднай беларускай мовы. Таму я і выпісваю яе ўсё маё жыццё і буду выпісваць надалей.

Пётр САЧЫКА, заслужаны настаўнік Рэспублікі Беларусь. Карэліцкі раён.

— Не буду называць ніякія лічбы, а толькі адзначу, што калектыву гаспадаркі прайшоў складаны шлях і ў яго ёсць добрыя зручкі. Сёлетня плануюм тут увесці ў строй аграпрадук. Ідзе ў Залесці рэканструкцыя, новае будаўніцтва. Работы вядзец па поўнай праграме. Гаспадарку ўзначальва была галоўны спецыяліст па кадрах ўпраўлення сельскай гаспадаркі і харчавання райвыканкама Галіна Трыбунах.

— «Звязда-2003» свеціць? — Свеціць, свеціць. Як і ваша газета «Звязда», 90-гадовы юбілей якой вы адзначаеце.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

ВУЛІЦА ТРЫФАНА ЛУК'ЯНОВІЧА Ў МІНСКУ Народ паставіў помнікі...

Увесь час «Звязда» адстойвала гістарычную праўду, змагалася і змагаецца супраць фальсіфікацыі Вялікай Айчыннай вайны. «Звяздзе» удалося вярнуць на Радзіму імя Трыфана Андрэевіча Лук'яновіча — у назве вуліцы. Хоць зрабіць гэта было няпроста, рэдакцыя перамагла толькі пасля трохгадовага «эпапеі»...

З падвизгам гэтага беларуса звязваюць сюжэт сусветна вядомага мемарыяла ў берлінскім Трэтаў-парку: савецкі салдат раўне янмечуцкаму дзяўчынку. На вуліцы Эльзэнштрасэ ў Берліне стаяць стэла, надпіс на якой паведамляе, што на гэтым месцы Трыфан Лук'яновіч, старшы сяржант Чырвонай Арміі, 29 красавіка 1945 года адной уласнага жыцця прыратаваў нямецкае дзіця ад кулі СС. Апошняю перадсмертною просьбай салдата занаўтава Барыс Палыява: «Паведамце хлопцам мінскага радыёзавода, там павінен памятаць Трышуку Лук'яновіча».

Але ў Беларусі афіцыйна Лук'яновіча не хацелі прызнаваць, у архіве не захаваўся дакументаў. Тым не менш на адным з кар-

пусоў былога мінскага радыёзавода (зараз — прыборабудуінчага), дзе да вайны працаваў Лук'яновіч, — усё некалькі дзесяцігоддзяў можна бачыць барэльфэў Заіра Азгура з вывай салдата з дзяўчынкай на руках.

Прааналізаваўшы сітуацыю, «Звязда» прыйшла да высновы, што апраўдана для мірнага часу аргументацыя нахонт адсутнасці дакументаў не можа быць прынятай за абсалют, калі размова ідзе пра вайну. Гэта данна наварочала-наблытала вайна, шмат знішчыла і спаліла. Таму ваенны падзеі нельга вымарцаць крытэрыямі падручніка логікі. Недаравальна дэманстраваць перад усім светам планенне перад паперай як ісцінай у апошній інстанцыі і адракацы ад свайго героя.

«Звязда» ўнесла прапанову назваць адну з вуліц Мінска ў гонар Лук'яновіча — гэта данна павая імям не толькі высакораднаму ўчынку нашага зямляка, але і ўсім, хто не вярнуўся з вайны, хто прапаў без вестак і чым родным ваенныя архівы дагтуль выдаюць даведкі «у спісах не значыцца...». Ініцыятыўна

зеты падтрымалі чытачы, ветэраны вайны, цэлыя працоўныя калектывы... У кастрычніку 1997 года адбылося ўрачыстае перайменаванне 3-й Паслякова вуліцы ў вуліцу Трыфана Лук'яновіча. Здавалася б, справядлівасці і разважы сэнс узліў вера. Аднак праішоў некалькі гадоў — і той-сёй пачаў упікаць «Звязду»... ледзь не ў фальсіфікацыі (!?) Вялікай Айчыннай вайны. Маўляў, Лук'яновіч — гэта міф, прыдуманы Б. Палыявым.

Міф?! Легенда?! Нават калі падзіць з гэтага боку — не так шмат легенд ходзіць пра беларусаў. Ды і любая легенда будучага на рэальным факце. Калі б легенда хадзіла пра амерыканца ці пра французца, ніякага пытаньня, здаецца, наогул не паўстала б — якя нагода для прапаганды нацыянальнага характара, з якім захлапленнем ухаліліся б за тау легенду! У многіх краінах пастаўлены помнікі нават літаратурным героям, якія выража-

юць дух нацыі, менталітэт народа (Дон Кіхот і Санна Панса, Том Соер і Гекльберы Фін, Русалачка...). Пра беларуса хадзіць легенды — дык будзем ганарыцца! Калі паглядзець праўдзе ў вочы: колкі безыменных брацкіх магіл, дзе спяць вечным сном невядомыя салдаты, раскідана і па беларускай зямлі, і ў іншых краінах «паў-Еўропы» — якую яны «праагальні-прополізі» за Перамогу. Як ні прыкра, але ж і дагэтуль непахаванымі застаюцца дзесяткі тысяч нашых салдатаў. Якія звесткі захаваў пра іх ваенныя архівы? І які адказ вядзе ешчэ і родным на заплыты — мабыць, такі ж, як і на заплыт пра Трыфана Андрэевіча Лук'яновіча: «У спісах не значыцца».

Чаму ж камусіць хочацца безапеялічэйна адхіліць подзвіг Лук'яновіча? Нацыя, дзяржава, народ моцныя, калі умеюць шанаваць і помніць сваіх герояў.

На вуліцы Трыфана Лук'яновіча народжаная ўжэ ў ХХІ стагоддзі маленькі грамадзянін Беларусі робіць свае першыя крокі. Памяць жыве — жыццё працягваецца...

Таццяна ПАДАЛЯК.

Непапраўныя аптымісты ЧАЧКО

У гэту нядзелю ў Чачко была радуюца. Гэта тачка справа, якія ўраўноўвае ўсіх вясцоўцаў — і дырэктара школы, і шэраговага калгасніка, бо пасвіць гародніну абавязна ўсе па чарзе. Бацька Ігар і старэйшы сын Юрка — галоўныя пахуці, 9-гадовыя Алёшка — падласак, сабакі Куця і Тайка — першыя памочнікі, маці Ірына рыхтуе харчовыя тармакі, а Каця і Дашу паклікалі на дапамогу, калі дзяўчычкі захапіліся футболам, бацька заклікаў да іх грамадзянскага сумлення, і яно адразу спрацавала. Тым больш што агульны сямейны настрой — як заўсёды, аптымістычна-узнёслы: Чачко і ў радуючы знаходзіць радасць.

Ірына гаворыць, што праца на свежым паветры ў добрае надвор'е ідзе на карысьць здароўю. Што ж, прама на полі ў цені бярозы мы і пагутарылі. Якія навіны ёсць у жыцці гэтай дружнай сям'і? «Звязда» гасцывала ў Чачко напярэдняй Новага 2006 года, і ўсё сям'я тады радавала, калі звабаве прайшоўшыя года: банк выдаткаваў шматдзетнай сям'і (у Чачко 7 дзяцей) крэдыт на рэканструкцыю і рамонт дома. Цяпер банча, што будоўля адчуваўна рушыла наперад. Дзяцінячкі пакоі і гасцінцы блішчэць новымі шпалерамі і падлогами і з'яўляюцца прыкладна новага сучаснага высковага камфорту.

Хоць звонку будыніна выглядае ўсё яшчэ незвычайна-электрычна, у драўляным зрубе — пластыкавыя ёўравожкі. Рамонтныя работы тармаціць новая адзкаяна пасада бацькі: летась ён быў прызначаны дырэктарам Чачэвіцкай школы.

— Але мы абавязкова будзем, таму што, відаць, наша сям'я будзе расці ў геаметрычнай прагрэсіі, — усмі-

хаецца Ірына. — Усе мае дочки радуюцца, што будучы шматдзетнай маці. Ва ўсіх яна, не меней за тры дзіцяці. Так што дадаткова плочы нават патрэбныя. Але ўсё гэта ўрачыце не так важна. Важ-

на і маляваць у камп'ютары. Планы бацькоў Чачко на блізкае перспектыву — вучыць дзяцей. У тым ліку і заробляць на жыццё. Сямейны бюджэт і ўласная гаспадарка дазваляе сёння забіспя-

ма і самай школе — 80 гадоў! Бацькаў юбілей сям'я вырашыла адзначыць завяршэннем асноўных рамонтных работ, юбілей школы — вечарынай сустрэч і ўспамінаў з запрашэннем гасцей, былых педагогаў і вучняў школы.

Чачэвіцкая школа мае свае традыцыі, адна з якіх — добрае стаўленне да дзяцей. Яе падтрымлівае Ігар: ён мае ў дзяцей рэгулярна «нястрашнага» дырэктара, які нават лінейкі праводзіць з гумарам.

— Я увесь час памятаю сам і нагадаваў настаўнікам, што школа — для дзяцей, — гаворыць Чачко. — Педагагічны талент, на мой погляд, — гэта асаблівасць дар, дзе галоўнае нават не веданне граматы, а любоў да дзяцей. Нашы дзеці ідуць у школу без боязі, аднак і панібрэцтва ў нас няма. Строгасці і дабрыні павіны спалучацца ў патрэбных прапарцыях, і тады ўсё будзе добра.

Калісьці ў Чачэвіцкай школе было паўтэйшыя вучняў, а цяпер часы змяніліся: тут вучыцца ў 10 разоў менш дзяцей. І Ігару Чачко вельмі хочацца, каб іх было больш.

Для гэтага Чачэвіччам патрэбны новыя працоўныя месцы, — упэўнены дырэктар школы. — Мы тут чакаем, што нарэшце адчыніцца база адпачынку, якая даць больш за сотню працоўных месцаў выскоўцам. А мы са свайго боку ў школе выбралі профіль працоўнае навучанне, бо цяпер у вялікім дэфіцыце не юрысты і сацыялагі, а менавіта рабочыя спецыялісты. Тым больш што ў краіне вялікі будаўнічы бум.

— Мы і атпымісты, і не сумняваемся, што нашы Чачэвічы катурстычную зону чакае росквіт, — гаворыць Чачко, які маюць і свой уласны бізнэс-план па развіццю аграгатурыстычных паслуг. Але пра гэта — калі-небудзь пазней ў «Звяздзе».

— А вост і ваша газета, і на радуючы чытаю, — паказвае Ігар. — З дабротнымі, цікавымі артыкуламі, карыснай інфармацыяй. Я там знаходжу ўсё, што мне неабходна. І больш за ўсё мне падабаецца, што інфармацыя падаецца аб'ектыўна, без залішніх эпапеў альбо патрыстыкі. Спакойна, уважана, без хлусні.

— У ёй няма жаўціцы, — такую перавагу бачыць у «Звяздзе» Ірына, хоць сама прызначае, што перад палітычнымі і эканамічным артыкуламі яна, як маці і жанчына, аддае перавагу артыкулам пра карысныя хатнія рэчы, пра сад і агарод, парадам пра знешні выгляд і здароўе.

Чачко лічаць, што паважаны ўзрост для газеты не перашкода, а, наадварот, перавага, бо ёсць традыцыі. Аднак гэтыя традыцыі павіны нахадзіцца на навацы, сучасныя тэндэнцыі, і тады выданне чакаюць добрыя перспектывы ў будучым.

— Мы жадаем «Звяздзе» заставацца самай шаўнонай беларускай газетай! — такое пажаданне сям'і Чачко на наш юбілей.

Ілона ІВАНОВА, Быхаўскі раён.

СА СВЯТАМ!

Паважаныя супрацоўнікі рэдакцыі газеты «Звязда»! Жодзісны гарадскі выканаўчы камітэт, гарадскі Савет дэпутатаў сардэчна віншуюць вас з 90-годдзем з дня выхаду першага нумара газеты.

Дзякуючы натхненнай працы многіх пакаленняў журналістаў, на старонках газеты знаходзіцца адлюстраванне ўсе значныя падзеі, якія адбываюцца ў краіне. Ваша выданне стала надзейным сябрам, дарачыткам і выхавальнікам для многіх жыхароў Беларусі. Яно займае дастойнае месца і карыстаецца заслужанай папулярнасцю ў чытачоў. Вы займаеце актыўную і наступальную пазіцыю, не пазбгаеце вострых тэм, несячце мільёнам людзей поўную і праўдзіную інфармацыю аб падзеях у рэспубліцы і за мяжой.

Жадаем вам творчага нахнення, умения быць на востры падзеі. Няхай вам заўсёды спадарожнічае журналісцкая ўдача, радасць прафесійнага зносінаў, павелічэнне колькасці ўдзячых чытачоў, аптызм і невывярчана вера ў чалавека.

З паваяй старшыня гарвыканкама В.І. ГРЫШЧАНКА, старшыня Савета дэпутатаў А.С. ПУГАЧ.

Мінск, 9 жніўня 2007 года. Паважаныя калегі! Ад імя Нацыянальнай дзяржаўнай тэлерадыёкампаіні Рэспублікі Беларусь шчыра віншую вас з 90-годдзем з дня заснавання газеты!

З'яўляючыся старэйшым беларускамоўным выданнем нашай краіны, «Звязда» на працягу ўсяго часу існавання была і застаецца для сваіх чытачоў надзейнай крыніцай інфармацыі і добрым сябрам. Сёння папулярнае штодзённае выданне ўдала спалучыла багатыя шматстадоваыя традыцыі сучаснай інфармацыйна-тэхналогіі, уяўляючы сабой узор сапраўднай высокапрафесійнай журналістыкі, карыстаецца паваяй і любоўю вялікай колькасці чытачоў і нязменна пашырае кола сваіх прыхільнікаў.

Прыемна, што на старонках «Звязды» праекты і праграмы Белтэлерадыёкампаіні заўсёды знаходзіцца шырокае адлюстраванне. Жадаю газеце «Звязда» і яе шматлікім прыхільнікам новых цікавых матэрыялаў і поспехаў, а супрацоўнікам рэдакцыі — вострага піра і творчага плёну! Аляксандр ЗІМОЎСКІ. Калектыву газеты «Звязда», Мінск.

Верны падпісчык КАНАПЛІЦКІ

«Ваша газета — як чалавек: інтэлігентны, разумны, спакойны» Васковы пенсіянер Васіль Сцяпанавіч Канапліцкі больш за 40 гадоў выпісвае газету «Звязда».

Першае яго знаёмства з выданнем адбылося ў далейкім 1965 годзе, калі Канапліцкі быў прызначаны на пасадзі дырэктара Чачэвіцкай школы. За тым часам бюджэтныя падліска кантраллявалася райкама партыі, і ліміту на «Звязду» сельскай школы не хапіла. А калі такая справа, то дырэктар прышоўна выліска газету сабе дадому і з тых часоў з ёй не развітаваецца.

— Я сувязі са «Звяздой» ніколі не страчываў, — гаворыць Васіль Сцяпанавіч. — І калі была перабудова і канкурэнцыя пайшла паміж газетамі, якая найбольш крыўляў артыкул напісана. І калі распусаў Саюз і ўзніклі новыя выданні. Мянajúцца пакаленні журналістаў у «Звяздзе», але я захаваў да яе паваяі і сімпатыю, таму што праз усё часіны яна захававала свой твар: без тэндэнцыянасы, не кідаецца ў крайнасці, і тон — спакойны, ураўнаважаны, чалавечы. Для мяне газета — як чалавек: інтэлігентны, разумны, ветлівы. Я не люблю, калі мяне пераконваюць, што гэты чалавек — дрэнны. Мы напішыце пра яго справы, а я разбіраюся сам. Не хачу, каб на мяне ціснулі.

Сам Канапліцкі называе сябе чалавекам гістарычнай эпохі і расказвае цікавыя гісторыі са свайго жыцця.

— Я цяпер чытаю кнігу пра лёс Мікалая Другога і яго сям'і, — смяецца Васіль Сцяпанавіч. — Мікалай вёў дзённік, і аднойчы ў ім запісаў: «Божа мой, дахнуў да 50 гадоў!». А я ўжо да 70 дахнуў, ды болей.

Дзіцем ён перажыў вайну на Клічаўшчыне, дзе ў лясках баграваў паліцыя партызанскай атрады, якіх пастаянна ганялі і бралі ў блакдачу немцы. — Аднойчы на вясковую плошчу прыхаў нямецкі афіцёр і да яго падшыў тутацкіх дзед Ціхан, які трохі ведаў нямецкую мову, — узгадвае Канапліцкі. — Ён і запытаў: ці злавалі партызанаў? А немцаў паказваў яму далонь і кажа: маўляў, тут, у сярэдзіне, партызаны, а палычы — нібыта немцы іх ажуркавалі. Кулак сіснуў, але партызаны паміж палычу разбегліся. І сам смяецца. Вось такія каршыні захававае мая дзіцячая памяць.

Пасля вайны ён пайшоў вучыцца: школа была ў сялянскай хаце, дзе на ўсёх быў адзін падручнік «Роднае слова». Але прага да вучобы была проста неверагодная, а настаўнікі гатовыя былі аддаць пачатку і краінасы, і тон — спакойны, ураўнаважаны, чалавечы. Для мяне газета — як чалавек: інтэлігентны, разумны, ветлівы. Я не люблю, калі мяне пераконваюць, што гэты чалавек — дрэнны. Мы напішыце пра яго справы, а я разбіраюся сам. Не хачу, каб на мяне ціснулі.

Сам Канапліцкі называе сябе чалавекам гістарычнай эпохі і расказвае цікавыя гісторыі са свайго жыцця. — Я цяпер чытаю кнігу пра лёс Мікалая Другога і яго сям'і, — смяецца Васіль Сцяпанавіч. — Мікалай вёў дзённік, і аднойчы ў ім запісаў: «Божа мой, дахнуў да 50 гадоў!». А я ўжо да 70 дахнуў, ды болей.

Дзіцем ён перажыў вайну на Клічаўшчыне, дзе ў лясках баграваў паліцыя партызанскай атрады, якіх пастаянна ганялі і бралі ў блакдачу немцы. — Аднойчы на вясковую плошчу прыхаў нямецкі афіцёр і да яго падшыў тутацкіх дзед Ціхан, які трохі ведаў нямецкую мову, — узгадвае Канапліцкі. — Ён і запытаў: ці злавалі партызанаў? А немцаў паказваў яму далонь і кажа: маўляў, тут, у сярэдзіне, партызаны, а палычы — нібыта нем

9 жніўня 2007 г.

Са святам!

Ад імя калектыву Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта і ад сябе асабіста шыра вяшную журналістаў і супрацоўнікаў газеты «Звязда» з 90-гадовым юбілеем выдзяляюць...

Газета, заснаваная ў жніўні 1917 года, увесць гэты час актыўна вяла дыялог са сваім чытачом. Належкі шлях прайшла «Звязда» разам з нашай краінай. Па матэрыялах газеты можна ўгадаць гісторыю Беларусі з 1917 года па сённяшні дзень...

Сардэчна жадаю калектыву газеты багдзёраці, далейшых прафесійных і творчых поспехаў, шчасця, дабрабыту і здароўя! Рэктар БДУ, прафесар В. І. СТРАЖАЎ

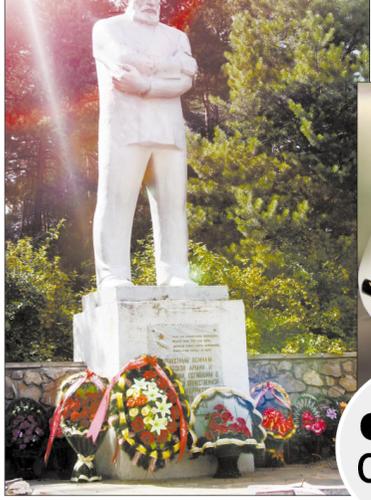
Мінск, Смаленск, Віпня, Магілёў, Гомель... Лёс склаўся так, што на працягу дзесяцігоддзяў «Звязда» мела адрозныя некалькі месцаў выдання. Аднак адно з іх будзе стаяць асобна заўсёды. Воўстраў Зыслаў. Студзень 1943 — ліпень 1944 гадоў. І 93 нумары, што былі выдадзены тут пад акупацыяй — у зоне дыслакацыі аднаго з буйнейшых у краіне партызанскіх злучэнняў.

Амаль пяць дзесяткаў кіламетраў на паўднёвы ўсход ад Любані ўздоўж палёў з ужо скошанай збажыной, яшчэ зялёнай, стройнай кукурузай, меліярацыйнымі каналамі і нешматлікімі паселішчамі. Малюнак рэзка змяняецца за вёскай Старасек — замест звыклага паляскага пейзажу пачынаецца сучасны хваёвы лес. Уласна кажучы, ён і стаў адной з прычын з'яўлення тут адной з буйнейшых у краіне партызанскіх зон, у якую ўвайшлі населеныя пункты сучаснага Любанскага, Старадарожскага, Акцябрскага, Глускага раёнаў.

Зрэшты, быў і яшчэ адзін, не менш важкі аргумент — непраходныя балоты. Гісторыкі сцвярджаюць, што ці не самай складанай задачай на першым часе было... адшукаць сярод багны большымі узвышэннямі «трывалое» месца для партызанскага аэрадрома. Да таго ж пасадкаў пільцоўку ўсё роўна прыйшлося ўмацоўваць да дроту, прычым значную дапамогу ў гэтым аказалі жыхары ўсіх навакольных вёсак.

Лес застаецца тутэйшай адметнасцю і дагэтуль, а вось што да балот, то іх сталі актыўна асушаць ужо пасля вайны. Крыжы ж пазней з'явіліся і дробныя заасфальтаваныя дарогі — іх будавалі ў сувязі са стварэннем мемарыяльнага комплексу «Зыслаў», адкрыццё якога адбылося ў 1969 годзе.

Па сутнасці зараз у нас месца ўся неабходная інфраструктура, ёсць дзве школы, два дзіцячыя садкі, два Дамы культуры, дзве бібліятэкі-клубы, амбулаторыя, ФАП, а нядаўна паўстаў і ўласны храм Свяціцеля Мікалая Цудатворца, — распавядае старшыня Малагарадзкіцкага сельсавета Міхал Камінскі.

РЭЧКА ЧАСУ... ВОСТРАЎ ЗЫСЛАЎ

Яны аддалі нам мені і касу. Слова з вуснаў, шыр намахі. І нам немагчыма панесі адзін І пакінуць са сэрца ІХ. Ут Караткова

Рэчка часу... востраў Зыслаў... Чыйсьці след у звяздоўскай подцы... Рэха далаў... цень абрысаў... Кулі след на імінасцёрцы...

У пауціцы спіць хваінка... Цеціца антым напаята... І друкарская машынка Б'е чаргою аўтамата.

не менш, чым нейкія матэрыяльныя выгоды. Па самай кароткай, «праз ляс і палі», дарозе ад Зыслава да цэнтру сельсавета — больш за дваццаць кіламетраў. Гэта месца з поўным правам можна называць аддаленым. Але не закнутым. І пераканацца ў гэтым да-

валяся адразу. Кідаецца ў вочы, што дгадзядняны помнікі ўпрыгожваюць зусім свежыя янкі. А наводдзі, нягледзячы на сярэднюю будагана дня, уладкавалася на пікік кампанія. Балазе, для адначынку тут ёсць усё — ад лішчын і непаўторнаго водару хваёвага лесу, да лавак, сметнік, валебольнай пільцоўкі, нарыхтаваных дроў для вогнішчаў. Усё ж найперш сядзі едучы для таго, каб наведваць мемарыяльны комплекс.

— Сам комплекс ужо таксама

мае «важаны» ўзрост, і патрабуе рамонту, — працягвае Міхал Камінскі. — Так, напярэдадні 60-годдзя Перамогі ўмяліся аднавіць партызанскія зямлічкі, паставіць лаўкі і ўладкаваць месца адначынку, а ўжо сёлетня была праведзена капітальны рэканструкцыя стэлы. Але гэта яшчэ не ўсё. Надалей трэба перабудаваць прыступкі — з цягам часу яны сталі «прасядаць». Плюс да таго, якішце было б паставіць аль-

то трэба звяртацца да суседзёў. А гэта — лішняя грошы і час.

Другі прыклад не менш паказальны. Палачас дэталас пазнаёміцца з бальным партызанам, папкоўнікам у адстаўцы Міхаілам Іванавічам Маргалавым. Міхал трынаццаць ён пачаў у атрадзе Пархоменкі на Асіповічыне. Аднак увосень 1943 года, калі ўжо быў вызвалены ўсход Беларусі, немцы ўзяліся за актыўную зачыстку тэрыту. Партызаны былі вымушаны адступаць: на тэрыторыю Акцябрскага, а потым — Любанскага раёна. Пры гэтым атрад меў 176-міліметровую даўгаствольную гармату 1916 года. Яна засталася ад войскаў, што трапілі ў акружанне ў самай першых тыдні вайны.

— Мы адступалі з цяжкімі баямі, і ў выніку надшышо момант, калі аказаліся вычарпанымі практычна ўсе боепрыпасы, — узгадвае Міхал Маргалаў. — Застаўся толькі адзін снарад, тады як для перасоўвання гарматы было неабходна ад 4 да 6 коней. Адсюль з'явілася разшанне — гармату разукамплектаваць на ствол, казённую частку і замок. А затым закапаць іх у трох розных месцах.

Сёння здумку «падняць» па частках гармату ў раёне падтрымліваюць усё. Пры гэтым, па вялікаму рахунку, зусім не супраць зямлічкі ўласнымі сіламі. Калі б не адна акалічнасць — разам з «даўгаствольнай» у зямлі захаўся і той самы адзін снарад. Словам, зразумела — без дапамогі спецыяльных войскавых частак тут не абыйсця. І прасьба аб такой дапамозе сапраўды была накіравана ў Міністэрства абароны... Аднак адказ з Генштаба пакуль у тымізіму не дадаў: «падобныя мерыпрыемствы выконваюцца толькі ў планавым парадку на падставе максімальна дакладнай інфарма-

цы і заявак, якія падаюцца напрыканцы года па інстанцы — праз абласны ваенкамат». А плюс да ўсяго, у тым жа пісьме адзначалася, што перасоўныя групы аднавілі выканання падобных задач не прызначаны. Тады як іншыя сіл і сродкаў у інжынерных войскаў няма — часткова такія прытаненні можа займацца толькі ўпраўленне па ўшанаванню паміж абаронаў Айчыны і ахвяраў вайны...

Між тым, зазначае старшыня Любанскага райваканкама Валеры Грыбануў, «вяртанне» гарматы мае даволі канкрэтны мэты. Два гады таму на Зыславе пачалося стварэнне спеваасаблага музея ваеннай тэхнікі пад адкрытым небам. Пакуль у ім усяго два экспанаты — пасляваенны БТР і самаходка. Аднаводна, з'яўленне баявой 176-міліметровой стале сапраўдным набывкам. Асабліва калі ўзяць пад увагу, што нават невялікі музей мае павышаную папулярнасць. І асабліва сярод школьнікаў.

— Вядома, вандройкі ў Нясвіжкі Мір — гэта заўсёды цікава і карысна, — зазначае Валеры Грыбануў. — Аднак гісторыя Беларусі — не толькі замкі. Таму вельмі прыемна, калі на Зыславе збіраюцца ветэраны з усяй Беларусі, што прыязджаюць шматлікія дэлегацыі з Расіі. І ўсё ж прыемна ўдава, што гэтыя гістарычныя месцы наведвае маладзёж, што соды ладзяцца паходы, што тут праходзяць турніры. Дарэчы, некая тэма ж расіяне нібыта жартам вырашылі «праказменаваць» нашых дзядей, запітачы, што яны ведаюць аб Вялікай Айчыннай. Але зусім хутка на змену жартам прыйшоў шырокае прызнанне — маўлю, шмат аб чым з тых падзей у расійскіх школах ужо проста не кажучы.

Сяргей ГРЫБ, Яўген ПЯСЕЦКАЯ (фота). Любанскі раён.

«НУМАР «ЗВЯЗДЫ» ЗА 3 ЛІПЕНЯ 1945 ГОДА Я ПРЫМАЦАВАЎ НА СЦЯНЕ, ДЗЕ Ё СЯЛЯНСКАЯ ХАЦЕ ЗВЫЧАЙНА ВЕШАЛІ СЯМЕЙНЫЯ ФАТАГРАФІІ...»

Дзевяноста гадоў — як на чалавечы жыццё — час не малы. Колькі ўсяго прайшло, адбылося на веку газеты! Час, за які можна па-радавацца, і час, за які трэба пакаіцца, бо былі яны — «трехі воляныя і невольныя»...

Вайна заспела мяне шасцігадовым хлопчакам. І не дзіцячая газета была маім першым чытаннем, а партызанская лістуйка. Са «Звяздой» я першыно сустрэўся ў 1945 годзе. Памятаю і цяпер гэты святочны, малюны нумар за 3 ліпеня.

Дзіцячае вока так прагла колерай. А тэ ўсёды пасляваенны чорна-белы друк, нават у буквары. Я з трынаццюем у сэрцы трымаў гэты нумар «Звязды» ў руках, разгледваў, чытаў. А пасля прымцаваў на сцяне, дзе ў сялянскай хаце тады звычайна вешалі нешматлікія сямейныя фатаграфіі. І жожны, хто здохзіў у нашу хату, тут жа ўпівася ва чымы ў гэтае газетнае свята.

З газетнай старонкі таго нумара са слаўнай гадаванна вызваленыя беларускі народы вайны народныя артысты СССР старэйшымі МХАТа В.І. Качалаў. Пісаў, што яму гатая дада асабліва дарагае, бо ён па паходжонні беларус.

Так са старонак «Звязды» я пачаў пісьмовы голас вялікага артыста, выдатнага майстра мастацкага слова, а пасля ўжо чуў ягоны голас з патэфонных пласцінак. Гэтыя пласцінкі і цяпер адны з самых пашантоных у майё фантэзі. І жожны рад у сувязі з гэтым паўставаў перад ваічым той святочны нумар «Звязды».

Будучы студэнтант БДУ і прыходзіць у чытальную залу бібліятэкі, я заўсёды кіраваўся да стала, дзе ляжалі раскладзеныя свежыя газеты і прагляд пачынаў з беларускай «Звязды».

Рытучкоў сваю студэнцкую дыпломную працу аб творчасці Валянціна Таўлая, палыманга змагага за ўз'яднанне нашага народа, разарванага Рыжскай дамовай 1921 года, я з увагай і павагай праглядаў у Дзяржаўнай бібліятэцы БССР даўня старонкі старых падшывак «Звязды» і «Чырвонай змены» за 1931—32 гады.

Валянцін Таўлай на накіраванні падполля перайшоў польска-савецкую мяжу і хоць працаваў у «Звяздзе», але супрацоўнічаў і ў «Чырвонай змене».

Або: Пракурор праз кодэкса артыкул углядаўся ў кожны мой радок, Нават паліцам асцярожна тыкаў і ацэньваў: за радок — гадок. А пасля, у снежні 1932 года, будзе развітанне паэта са «Звяздой». Ціхае, не для розгаласу, бо Валянцін Таўлай накіроўваецца на падпольную работу ў Заходнюю Беларусь і будзе працаваць спачатку членам Цэнтральнай рэдакцыі КПЗБ у Варшаве, а пасля з сёмага нумара «Беларускай газеты» ў Вільні яе палітычным рэдактарам. Восем ён, напрацаваны вопыт замежнага аўдэла нашай «Звязды».

А яшчэ, заўважу, гэта будзе развітанне і з каханай дзячыннай. Дзяржаўная мяжа прайшлася па велькі інтымным, бальчым. І ўжо, сядзячы ў Лукішскай турме, паэт даходзіць волю словам: Без мяне, маладая, ідзі — хай бярозы над шляхам не плачучы і на сэрца тваё не страхаюць вясма навяны сум, бо ці ж варта тужыць, што шліхі прыбгаюць іначай, калі боль, палітам падзяліўшы, ў прасторы нясуць?

Жыта — надзею гаротнае вёскі — дзеці худзенькія просяць: паспей!

І, выбягаючы ранкам на ўзгорак, Тужаць галоднай тугой вачынят. Ручкамі хіляць калоссе ў разоры, Каб навісала хутчэй ад зярнят.

Вецер-дуронік знарок яго зблытаў, То нагнаў, то выкопваў з-пад рук... — Хутка паспею... —

зашастала жыта, — спею я, дзеткі, заўсёды ў пару... Я бачыў, як плакаў, чытаючы гэты верш, наш вядомы раманіст Аркадзь Чарнышчын. Плакаў і дзяліўся сваім комі-прыямчым вопытам: «Ведасць, адчуваючы смерць, зверына забіваецца ў ясныю гушчу, а людзі, паміраючы з голада, выцэпваюць з лёсу на дарогу, на спекалы...»

Гэты верш, я ўпэўнены, ніколі не згубіцца ў сучаснай пазычнай анталогіі пра голад, калі яна толькі будзе складзена...

Працуючы ў «Звяздзе», Валянцін Таўлай актыўна ўдзельнічае ў грамадскім жыцці. Разам з паэтам Алесем Салагубам, з якім жыў на адной кватэры, шматрадова рыхтуюць для «Чырвонай змены» «Літаратурную старонку Заходняй Беларусі».

Хто ведае, можа, тут ужо спяліліся асобныя радкі, якія закрасуюць пасля ў турэмных вершак: Глядзі ў вайчук як дзень так ноч — Не ўбачыш, чорт зяркаты, Што я заўзята і даўно Пліуку вершам краты.

Развітайся я з многім, з вясной толькі нашаю — нельга: Як, скажы, без мяне дажыць да апошніх хвілін?...

Можа і не нагода сёння шчытаваць увесць верш, але не магу не прамовіць гэтага, надзвычай праніклівага:

А як сцэжка мая за высокай сціной абарвецца і на кратках абые крылом акрываўлены сцяг, — Ты зірні, дарагая, праз лісце навіслага вясця з пагранічнага ўзгорка вясны — на мицелісты шлях...

Будзе песня звінце журуком, пралітаючы далеч, да цябе даліччы — ты хоць раз сірату прытулі... Цёлпай, сеціўкай жменямі мы шчыра жыццё раскідалі, каб вясна расціла для людзей і на гэтай пакнутай зямлі.

Два апошнія радкі — на помнік усю змягарам за Беларусі, усім яе сумленным працаўнікам. ...Я жыву на праспекце газеты

«Звязда», — на паўднёвым захадзе Мінска. Там жыве добрая групка нас, літаратараў, — пра гэта не так даўно пісала «Звязда».

Віншуючы газету, мы ўсе, можа гэта і не вельмі сціпла, таксама адчуваем сябе хоць у нейкай маленькай ступені кіблярамі. А яшчэ хоць за што-небудзь ды ўдзячны газете. Я, і прыватнасці, за тую цяпліцу слоў рэацыяй, якой яна прывяла ў 1969 годзе мой «Буквар». У яго будзе пасля сярэдняй медаль на ВДНГ, залаты медаль на Лейпцыгскай міжнароднай выстаўцы ў 1977 годзе. Але слова «Звязды» мне асабліва дарагое, бо было першае.

«Раніца. Усход ледзь-ледзь ружвае, несучы сонечны дзень. Прыемным халадом павявае з поля. Шугаецца пад нагамі ржучы. На полі, пакрытым белымі, паўзамерзшымі кропелькамі расы, рыхлюць першыя сляды сцэжкі. Выпалі белыя росы. Тыя самыя росы, ад якіх пачынаюць жоўнуць лісты на бульбоўніку. Росы, якія гавораць, што надышла вясень».

«...Мы шлі па калгаснаму полю. Далеку даносілася таханне пранікаў — гэта канчалі абываць лён. ...Хоць і цяжка было пасты пафшыскай навалы, але яны ішчы да 15 жніўня зжалі ўручную усю зямлю больш чым на 200 гектарах. Зноў, як і некалі да вайны, рана выходзілі яны на работу. Толькі калгас яшчэ не ведаў такіх рэкордаў, які сёлетя. Многія жніўні выконвалі па некалькі норм. Соф'я Шаку штодня выхынала па 0,30—0,35 га, Соф'я Лазюк па 0,25—0,30 га...»

Янка Казлоў пачаў працаваць у «Звяздзе» ў 1944 годзе. «Мяне запрасіў тагачасны рэдактар Васіль Емельянавіч Самуцін».

Першая публікацыя з'явілася 26 верасня 1944 года. З'ездзіў у камандзіроўку — прывёз матэрыял «На шырокім Нёмане».

Янку Казлоў было ўсёго 25 гадоў. Але на той час гэта ўжо быў сфарміраваны чалавек з няпроста вайнавай біяграфіяй. «Якой была вайна Янкі Казлова? Пра гэта найлепш сведчыць баявая характарыстыка на партызана-радыста Беластоцкага абка-

«БЕЛЫЯ РОСЫ» ЯНКІ КАЗЛОВА

— Памятаеце, адзін драматыроў судзіўся з-за таго, што хтосьці выкарыстаў назву яго кінасцэнарыя «Белыя росы»? — удакладняе Іван Кандратавіч.

— Канешне. Аўтарскія права, інтэлектуальная ўласнасць... — Дык і я ж мог бы судзіцца — з тым жа драматургам! — ???

— 15 верасня 1945 года ў «Звяздзе» былі апублікаваны мой артыкул «Белыя росы». Хіба што з дагэй нешта набываў...

ма КП(б) Беларусі, члена ЛКСМБ Казлова Івана Кандратавіча: «Тав. Казлоў прыбыў добраахвотна ў партызанскі атрад імя С.М. Будзёнага ў кастрычніку 1942 года. За час знаходжання ў атрадзе паказаў сябе дысцыплінаваным, ініцыятыўным, знаходлівым, вынослівым байцом-партызанам. Тав. Казлоў карыстаўся вялікім аўтарытэтам сярод партызанцаў і камандзіраў. Тав. Казлоў мае на сваім баявым рахунку наступнае:

1. Узарваны мост на шасэйнай дарозе Слуцк—Капыль.

2. З групай колькасцю 12 чалавек узарваў спіртзавод у саўгата «Доктаравічы», у выніку выбуху забіты 34 гітлераўцы.

3. У жніўні месяцы 1943 года ў складзе атрада ўдзельнічаў у «Рэйкаўскай вайне». Атрадам падарожы 540 рэк.

Тав. Казлоў ўдзельнічаў у 15 баях і дробных сутычках з нямецкімі акупантамі і паліцый. Актыўна працаваў ў ўзбраенні і росту асабовага складу атрада. У кастрычніку 1943 года тав. Казлоў быў пераведзены ў абкам КП(б) Беларусі на пасадку рэдакцыі падпольнай газеты «Беластоцкая прада»... За сваю выдатную працу ў складаных умовах варажжа тылу тав. Казлоў І.К. прадстаўлены Беластоцкім падпольным абкам КП(б) Беларусі да ўдзявай узнагароды — ордэна Айчыннай вайны першай ступені».

«Ён надарэўся ў 1919 годзе ў вёсцы Доктаравічы Капыльскага раёна. Там жа скончыў сямігодку. Больш вучыцца не давялося: да гэта была служба ў арміі і вайна.

Але якую адкацыю давалі яны тады даваць сямігодкі! Сённяшнім «адукацыйным» рэфарматарам, можа, варта было б не капіраваць заанкісны вопыт, а больш уважліва прааналізаваць сваё...

— Усе прадметы выкладзіліся выключна па-беларуску... — Вы вучыліся яшчэ на «дэ-рэфармнай» мове — з мяккімі знакамі?

— Канешне! Якраз у час майго вучнёўства і скасавалі мяккія знакі, палічышы, што не варта пісьмова адлюстроўваць мяккасць вымаўлення.

— Цяжка перавучацца? — Мне запаміналіся словы нашага дырэктара сямігодкі Пятра Львовіча Рускевіча: «Цяжка будзе таву, хто добра ведае беларускую мову, а хто кепска ведае — ім усё роўна».

«Вайна застала Казлова ў Сярэдняй Азіі, дзе праходзіў службу, — на поўдзень ад Самарканду, недалёка ад Бухары.

— Служыў у горнай кавалерыі — гэта ж такое стракоцце!.. Там былі ў асноўным беларусы, і паміж сабой размаўлялі толькі па-беларуску. Прозвішча камандзіра — Жук... Уявіце сабе, нават конь мой зваўся Нёман!

— Гэта вы далі каню імя? — Не, я ж і кажу, служыў там у асноўным беларусы... За пару месцаў да вайны (служба ўжо шла да завяршэння) наш полк перавялі ў моталіху. Называлі яе красамойна «Абмоталіхота»...

«Якія таленавітыя людзі працавалі ў «Звяздзе»? — Тарас Хадкевіч, Макар Паслядочыч, Вячаслаў Палескі, Рыгор Сяргеевич, Рыгор Страшко, Іван Матусевіч, Мікола Вяшнёўскі, Іван Сіманюк, Амялян Шурпач, Геннадзь Мохарт, Франц Ляпескі, Васіль Хорсун, Алесь Ба-

раноўскі, Алесь Траяноўскі... Столькі год мінула, а як сёння бачу: на рабочым стале Алесь Лявонавіч Матусевіч у Доме дружы ляжачы жытнёвыя каласкі, а сярод іх — завялая кветкача валочкі. Значыць, дзядзька Алесь вярнуўся з камандзіроўкі, а з ім і Тарас Хадкевіч, часта яны ездзілі разам... Тарас Хадкевіч неяк пайшоў у адначынку да прастудзіся, вушы заклапа. Дык ён потым задаволена расказаў: «Вось добра, хоць аповесць скончыў: нічога не чуў — ні на вушцы, ні дома...»

Ці не самай памятнай была камандзіроўка ў Аршанскі раён у верасні 1945 года. Дабіраліся туды... на самалёце. «Звязда» першай з усіх газет апублікавала актуальныя рэпартажы, праявіўшы віртуозна пераартынацыю.

— Аршанскі раён першым у рэспубліцы выканаў план збожжанарыхтовак. Адказы сакратар рэдакцыі Вячаслаў Пятровіч Палескі дамовіўся з мінскімі авіятарамі наконт самалёта для журналістаў «Звязды». І мы з фотакарэспандэнтанам Анатолем Карніцкім спешна паляцілі ў раён. Пахадзілі-паездзілі па калгасах, вярнуліся ў Оршу і ўбачылі карэспандэнтан суседняй газеты. Але ж менавіта «Звязды» першай павінна змясціць матэрыял! Мы звязаліся са сваёй рэдакцыяй, Вячаслаў Палескі кажа: «Калі не атрымаецца з хуткім ад'ездам, бары фоталёнкі і едзь, а Толь я хай дабіраецца сам».

Мы, ужо ў Віцебску, пайшлі на аэрадромчы: ці не будзе якога транспарту? Як вядома, свет не без добрых людзей. Ляцель у Мінск збіраўся зусім невядлікі самалёт Папарсісія. А самалёт разлічаны на пяці чалавек. Дык мы з фотакарэспандэнтанам Анатолем Карніцкім спешна паляцілі ў раён. Пахадзілі-паездзілі па калгасах, вярнуліся ў Оршу і ўбачылі карэспандэнтан суседняй газеты. Але ж менавіта «Звязды» першай павінна змясціць матэрыял! Мы звязаліся са сваёй рэдакцыяй, Вячаслаў Палескі кажа: «Калі не атрымаецца з хуткім ад'ездам, бары фоталёнкі і едзь, а Толь я хай дабіраецца сам».

— Аршанскі раён першым у рэспубліцы выканаў план збожжанарыхтовак. Адказы сакратар рэдакцыі Вячаслаў Пятровіч Палескі дамовіўся з мінскімі авіятарамі наконт самалёта для журналістаў «Звязды». І мы з фотакарэспандэнтанам Анатолем Карніцкім спешна паляцілі ў раён. Пахадзілі-паездзілі па калгасах, вярнуліся ў Оршу і ўбачылі карэспандэнтан суседняй газеты. Але ж менавіта «Звязды» першай павінна змясціць матэрыял! Мы звязаліся са сваёй рэдакцыяй, Вячаслаў Палескі кажа: «Калі не атрымаецца з хуткім ад'ездам, бары фоталёнкі і едзь, а Толь я хай дабіраецца сам».

— Аршанскі раён першым у рэспубліцы выканаў план збожжанарыхтовак. Адказы сакратар рэдакцыі Вячаслаў Пятровіч Палескі дамовіўся з мінскімі авіятарамі наконт самалёта для журналістаў «Звязды». І мы з фотакарэспандэнтанам Анатолем Карніцкім спешна паляцілі ў раён. Пахадзілі-паездзілі па калгасах, вярнуліся ў Оршу і ўбачылі карэспандэнтан суседняй газеты. Але ж менавіта «Звязды» першай павінна змясціць матэрыял! Мы звязаліся са сваёй рэдакцыяй, Вячаслаў Палескі кажа: «Калі не атрымаецца з хуткім ад'ездам, бары фоталёнкі і едзь, а Толь я хай дабіраецца сам».

— Аршанскі раён першым у рэспубліцы выканаў план збожжанарыхтовак. Адказы сакратар рэдакцыі Вячаслаў Пятровіч Палескі дамовіўся з мінскімі авіятарамі наконт самалёта для журналістаў «Звязды». І мы з фотакарэспандэнтанам Анатолем Карніцкім спешна паляцілі ў раён. Пахадзілі-паездзілі па калгасах, вярнуліся ў Оршу і ўбачылі карэспандэнтан суседняй газеты. Але ж менавіта «Звязды» першай павінна змясціць матэрыял! Мы звязаліся са сваёй рэдакцыяй, Вячаслаў Палескі кажа: «Калі не атрымаецца з хуткім ад'ездам, бары фоталёнкі і едзь, а Толь я хай дабіраецца сам».

— Аршанскі раён першым у рэспубліцы выканаў план збожжанарыхтовак. Адказы сакратар рэдакцыі Вячаслаў Пятровіч Палескі дамовіўся з мінскімі авіятарамі наконт самалёта для журналістаў «Звязды». І мы з фотакарэспандэнтанам Анатолем Карніцкім спешна паляцілі ў раён. Пахадзілі-паездзілі па калгасах, вярнуліся ў Оршу і ўбачылі карэспандэнтан суседняй газеты. Але ж менавіта «Звязды» першай павінна змясціць матэрыял! Мы звязаліся са сваёй рэдакцыяй, Вячаслаў Палескі кажа: «Калі не атрымаецца з хуткім ад'ездам, бары фоталёнкі і едзь, а Толь я хай дабіра

Народ паставіў помнікі...

ВУЛІЦА АЛЯКСАНДРА РУСАНОВІЧА ў МІНСКУ

Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны, капітан першага рангу, прафесар Аляксандр Паўлавіч Русановіч працаваў у «Звяздзе» ў 1937—1938 гадах.

У «Звязду» мяне прывёў брат...

Вольга Паўлаўна Лягчылава (дзявочае прозвішча Русановіч), вэтэран Вялікай Айчыннай вайны, працавала ў «Звяздзе» ў 1938—1939 гадах.

Я працавала сакратаром аддзела пісьмаў. Маім непасрэдным кіраўніком была Ядвіга Міхайлаўна Савіцкая (яна ўдзельнічала ў выпуску падпольнай «Звязды» ў акупаваным Мінску).

У аддзел пісьмаў часта прыходзіў Грыша Сяргенча — ён адбіраў карэспандэнцыю, ездзіў у камандзіроўку па пісьмах. Добра помню журналіста Міколу Вішнеўскага, Пятра Казялецкага, Паўла Кавалёва, Алесь Матусевіч...

Разам з мужам Кузьмой Васільевічам Лягчылавым (ён таксама вэтэран Вялікай Айчыннай вайны) Вольга Паўлаўна выгадала трох сыноў. Аляксандр — вядомы беларускі паэт-песеннік, Уладзімір — інжынер-хімік, Сяргей — настаўнік англійскай мовы.

І зараз Вольга Паўлаўна актыўна займаецца грамадскай работай. Яна старшыня савета па рабоце з жанчынамі-вэтэранамі Вялікай Айчыннай вайны вэтэранскай арганізацыі Савецкага раёна Мінска.

Таццяна ПАДАЛЯК.

Рабок «ЗВЯЗДЫ» ў гісторыі краіны 1917-2007 сумесны праект з Дзяржаўным музеем гісторыі БАВ

Журналіст даваеннай «Звязды» Аляксандр Русановіч удзельнічаў у Сталінградскай бітве

Перамога Чырвонай Арміі пад Сталінградам 2 лютага 1943 г. змяніла ход Вялікай Айчыннай вайны, паклаўшы пачатак вызвалення тэрыторыі Савецкага Саюза.

Падпольная газета «Звязда» 3 лютага 1943 г. апублікавала Загад Вярхоўнага Галоўнакамандуючага І.В. Сталіна з падзякай байцам і камандзірам Данскага фронту за ліквідацыю акружанай 330-тысячнай групы праціўніка і аэкілапа: «Партызан! Па прыкладу Чырвонай Арміі — сакрушальны апаў на немцаў!»

У музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны захоўваецца кісет, які быў франтавой рэліквіяй для вядомага беларускага пісьменніка, аўтара кніг аб героях мінскага падполля «Руны страляючы ва ўпору», «Босмерсе Мінска» і іншых Івана Рыгоравіча НОВІКАВА. У 1942 г., у Сталінградзе, малады лейтэнант, камандзір узвода 4-га гвардзейскага мінаметнага палка «Кацшо» І. Новак атрымаў уручэнне ў падарунак ад незнамай дзячычыцы з Новасібірска, якая прасіла байца мужа змагчыца з ворагам.

Сёння адна з вуліц Мінска носіць імя Аляксандра Паўлавіча Русановіча. Перад вайной ён быў літаратурным супрацоўнікам газеты «Звязда», а ў гады вайны — мініёрам дывізіёна трыальшчыкаў Волжскай флатыліі. Мараф флматылі высаджалі дэсанты, перавозілі ваенныя грузы, падтрымлівалі агнём сахунальнаы войскі, праводзілі размініраванне. Па Воле, як па жыццёва важнай артыерыі, атрымлівалі ўсе неабходнае абаронцы Сталінграда. Чытаем радкі з аўтабіяграфіі Аляксандра Паўлавіча: «9 мая 1943 г. быў цяжка паранены. Застаўся ў страі». Даве кароткія фразы. Але за імі — гісторыя стойкага чалавека, які выратаваўся з трыальшчыка, што падарваўся на міне, перанёс некалькі ампутацый нагі, адчайна змагаўся за жыццё і вярнуўся ў строй.

За Сталінград змагаўся і ганаровы грамадзянін Мінска і Віцебска, акадэмік Ігнацій Патрэвіч Антанюў. За вызваленне роднай сталіцы ён быў узнагароджаны ордэнам Айчыннай вайны 2-й ступені.

Удзельнік Сталінградскай бітвы, вядомыя і невядомыя героі, прайшлі самую гарачую з усіх вогненых бур, які бучавалі на зямлі, і, як напісаў І. Эрэнбург, «героі Сталінграда трымаліся... Яны трымаліся, калі, здавалася, нельга было ўтрымацца...».

Святлана СЕВЕРЫНА, вядучы навуковы супрацоўнік Музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

Фота з фонду Бельдзіжскага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

Сталінград, 1943.

Гісторыя — з канверта

Агітплакат, выпушчаны «Звяздой», наш чытач Аляксей Пухавой захоўвае ўсё жыццё

Аляксей Лявонцэвіч Пухавой, інвалід Вялікай Айчыннай вайны з г. Берасіно Мінскай вобласці, даслаў у рэдакцыю ўнікальны дакумент — 12-ы нумар сатырычнага агітплаката «Раздавим фашистскую гадіну», які выдавала газета «Звязда» з ліпеня 1941 года.

Спачатку агітплакат выходзіў на рускай мове, з сакавіка 1942-га — на беларускай мове, менавіта тады і ператварыўся ў газету-плакат, паэзія — у сатырычны часопіс для насельніцтва і партызан Беларусі. Выдаваўся ў Гомелі, потым у прыфрантавай паласе і ў Маскве, пасля ў Навабеліцы і Мінску. Змяшчаліся фельетоны, памфлеты, сатырычныя вершаваныя і празачыныя літаратурныя творы, карыкатуры. Друкаваліся творы Я. Коласа, Я. Купалы, А. Астрэйкі, П. Броўкі, Я. Брыля, В. Віткі, К. Крапівы, М. Луханіна, П. Панчанкі, М. Танка, іншых пісьменнікаў. Са жніўня 1945 года выходзіць як сатырычна-гумарыстычны часопіс «Вожык».

Аляксей Пухавой піша: «Гэты і іншыя нумары лістоўкі-агітплаката ўзнімалі настрой насельніцтва, скурывалі патрыяты на барацьбу з нямецка-фашысцкімі акупантамі. Невыпадкова ў Беларусі ўзняўся масавы партызанскі рух. Наша сімя я, усе пяць братоў: я, Анатоль, Рыгор, Уладзімір і Міхал удзельнічалі ў барацьбе з нямецкімі акупантамі. Тры браты — у складзе партызанскага атрада «Перамога» брыгады імя Шчорса, якая дзейнічала ў Барысаўскім, Бярэзінскім, Чэрвеньскім раёнах, — знішчалі фашыстаў, руінавалі іх гарнізоны, камунікацыі, чыгунку і г.д.

Пасля партызанскага парадзе ў Мінску 16 ліпеня 1944 года ўліпіся ў склад 5-й танкавай арміі, дзе валявалі да поўнага разгрому немцаў. На фронце загінулі мой старэйшы брат Уладзімір і малодшы брат Рыгор. Астатнія вярнуліся з вайны інвалідамі. Братоў ужо таксама няма, памёрлі ад раненняў. Толькі я яшчэ неак «змагаюся» з раненнямі, атрыманымі на фронце.

Шмат дэпласа перажыць маім бацькам. Гаспадарка была разрабавана фашыстамі. Бацьку і маці цудам удалося ўцячы, калі іх везлі ў лагер смерці... Сам Аляксей Лявонцэвіч Пухавой — былы партызан і франтавік, удзельнік штурму Кёнігсберга. Ён узнагароджаны ордэнамі Славы III ступені, двума медалямі «За адвагу», іншымі баявымі ўзнагародамі.

Але памяць вайны для яго і зараз — незгаданая рана: «Доўгі час я расхварэў загінулы братоў. Уладзімір прапаў без вестак у складзе войск, якія наступалі на Варшаву. Рыгор загінуў 24 студзеня 1945 года ва Усходняй Прусіі. Дзякуючы Чырвонаму Крыжу Беларусі, я атрымаў фотаздымак яго магілы на вайсковых могілках горада Эльблонг (Польшча)... Магчыма, сярэд сталях чытачоў «Звязды» ёсць і тыя, хто валяваў ва Усходняй Прусіі і быў вядомымі гібелі майго брата Рыгора».

Аляксей Лявонцэвіч Пухавой пішаў дакументальную аповесць «Зялёная рунь» — пра хлопцаў і дзяўчат, якія зусім нішчылі «зялёнымі!» сустрэлі вайну. Многія з іх сталі падполшчыкамі і партызанамі, змагаліся за Перамогу. У адным з выпускаў «Чырвонай змены» будзе апублікаваны ўрывак з дакументальнай аповесці «Зялёная рунь».

Таццяна ПАДАЛЯК. Дасяны агітплакат «Раздавим фашистскую гадіну», выпушчаны газетай «Звязда» ў ліпені 1941 года, зоймі ганаровае месца ў музеі «Звязды». Рэдакцыя выказвае шчырую ўдзячнасць Аляксею Лявонцэвічу Пухавой.

Цікавая дэтал: Аляксей Пухавой жыў на вуліцы Мультана — так атрымалася, што ва ўзяці Кёнігсберга ён удзельнічаў акурат у складзе корпусу генерал-лейтнанта Мультана.

Працоўны стаж Аляксея Лявонцэвіча 49 гадоў. А сямейні — 58 гадоў, з Ганнай Андрэеўнай пажаніліся ў далёкім 1949-м. Выгадалі дваіх сыноў, Малодшы, Анатоль, на жаль, нядаўна пайшоў з жыцця, а старэйшы Аляксандр жыве ў Мінску. «Дзе працуе?.. На трактарным заводзе. Ён генеральны дырэктар...» Пяць унучкаў, 4 пранукаў.

Аляксей Лявонцэвіч Пухавой напісаў дакументальную аповесць «Зялёная рунь» — пра хлопцаў і дзяўчат, якія зусім нішчылі «зялёнымі!» сустрэлі вайну. Многія з іх сталі падполшчыкамі і партызанамі, змагаліся за Перамогу.

У адным з выпускаў «Чырвонай змены» будзе апублікаваны ўрывак з дакументальнай аповесці «Зялёная рунь».

Таццяна ПАДАЛЯК. Дасяны агітплакат «Раздавим фашистскую гадіну», выпушчаны газетай «Звязда» ў ліпені 1941 года, зоймі ганаровае месца ў музеі «Звязды». Рэдакцыя выказвае шчырую ўдзячнасць Аляксею Лявонцэвічу Пухавой.

Цікавая дэтал: Аляксей Пухавой жыў на вуліцы Мультана — так атрымалася, што ва ўзяці Кёнігсберга ён удзельнічаў акурат у складзе корпусу генерал-лейтнанта Мультана.

Працоўны стаж Аляксея Лявонцэвіча 49 гадоў. А сямейні — 58 гадоў, з Ганнай Андрэеўнай пажаніліся ў далёкім 1949-м. Выгадалі дваіх сыноў, Малодшы, Анатоль, на жаль, нядаўна пайшоў з жыцця, а старэйшы Аляксандр жыве ў Мінску. «Дзе працуе?.. На трактарным заводзе. Ён генеральны дырэктар...» Пяць унучкаў, 4 пранукаў.

Аляксей Лявонцэвіч Пухавой напісаў дакументальную аповесць «Зялёная рунь» — пра хлопцаў і дзяўчат, якія зусім нішчылі «зялёнымі!» сустрэлі вайну. Многія з іх сталі падполшчыкамі і партызанамі, змагаліся за Перамогу.

У адным з выпускаў «Чырвонай змены» будзе апублікаваны ўрывак з дакументальнай аповесці «Зялёная рунь».

Таццяна ПАДАЛЯК. Дасяны агітплакат «Раздавим фашистскую гадіну», выпушчаны газетай «Звязда» ў ліпені 1941 года, зоймі ганаровае месца ў музеі «Звязды». Рэдакцыя выказвае шчырую ўдзячнасць Аляксею Лявонцэвічу Пухавой.

Цікавая дэтал: Аляксей Пухавой жыў на вуліцы Мультана — так атрымалася, што ва ўзяці Кёнігсберга ён удзельнічаў акурат у складзе корпусу генерал-лейтнанта Мультана.

Працоўны стаж Аляксея Лявонцэвіча 49 гадоў. А сямейні — 58 гадоў, з Ганнай Андрэеўнай пажаніліся ў далёкім 1949-м. Выгадалі дваіх сыноў, Малодшы, Анатоль, на жаль, нядаўна пайшоў з жыцця, а старэйшы Аляксандр жыве ў Мінску. «Дзе працуе?.. На трактарным заводзе. Ён генеральны дырэктар...» Пяць унучкаў, 4 пранукаў.

Аляксей Лявонцэвіч Пухавой напісаў дакументальную аповесць «Зялёная рунь» — пра хлопцаў і дзяўчат, якія зусім нішчылі «зялёнымі!» сустрэлі вайну. Многія з іх сталі падполшчыкамі і партызанамі, змагаліся за Перамогу.

У адным з выпускаў «Чырвонай змены» будзе апублікаваны ўрывак з дакументальнай аповесці «Зялёная рунь».

Таццяна ПАДАЛЯК. Дасяны агітплакат «Раздавим фашистскую гадіну», выпушчаны газетай «Звязда» ў ліпені 1941 года, зоймі ганаровае месца ў музеі «Звязды». Рэдакцыя выказвае шчырую ўдзячнасць Аляксею Лявонцэвічу Пухавой.

Цікавая дэтал: Аляксей Пухавой жыў на вуліцы Мультана — так атрымалася, што ва ўзяці Кёнігсберга ён удзельнічаў акурат у складзе корпусу генерал-лейтнанта Мультана.

Працоўны стаж Аляксея Лявонцэвіча 49 гадоў. А сямейні — 58 гадоў, з Ганнай Андрэеўнай пажаніліся ў далёкім 1949-м. Выгадалі дваіх сыноў, Малодшы, Анатоль, на жаль, нядаўна пайшоў з жыцця, а старэйшы Аляксандр жыве ў Мінску. «Дзе працуе?.. На трактарным заводзе. Ён генеральны дырэктар...» Пяць унучкаў, 4 пранукаў.

Аляксей Лявонцэвіч Пухавой напісаў дакументальную аповесць «Зялёная рунь» — пра хлопцаў і дзяўчат, якія зусім нішчылі «зялёнымі!» сустрэлі вайну. Многія з іх сталі падполшчыкамі і партызанамі, змагаліся за Перамогу.

У адным з выпускаў «Чырвонай змены» будзе апублікаваны ўрывак з дакументальнай аповесці «Зялёная рунь».

Таццяна ПАДАЛЯК. Дасяны агітплакат «Раздавим фашистскую гадіну», выпушчаны газетай «Звязда» ў ліпені 1941 года, зоймі ганаровае месца ў музеі «Звязды». Рэдакцыя выказвае шчырую ўдзячнасць Аляксею Лявонцэвічу Пухавой.

Цікавая дэтал: Аляксей Пухавой жыў на вуліцы Мультана — так атрымалася, што ва ўзяці Кёнігсберга ён удзельнічаў акурат у складзе корпусу генерал-лейтнанта Мультана.

Працоўны стаж Аляксея Лявонцэвіча 49 гадоў. А сямейні — 58 гадоў, з Ганнай Андрэеўнай пажаніліся ў далёкім 1949-м. Выгадалі дваіх сыноў, Малодшы, Анатоль, на жаль, нядаўна пайшоў з жыцця, а старэйшы Аляксандр жыве ў Мінску. «Дзе працуе?.. На трактарным заводзе. Ён генеральны дырэктар...» Пяць унучкаў, 4 пранукаў.

Аляксей Лявонцэвіч Пухавой напісаў дакументальную аповесць «Зялёная рунь» — пра хлопцаў і дзяўчат, якія зусім нішчылі «зялёнымі!» сустрэлі вайну. Многія з іх сталі падполшчыкамі і партызанамі, змагаліся за Перамогу.

У адным з выпускаў «Чырвонай змены» будзе апублікаваны ўрывак з дакументальнай аповесці «Зялёная рунь».

У НАС ЕСТЬ ЛИШЬ ОДНА ЦЕЛЬ—ПОБЕДА! ЗАЩИТИМ РОДИНУ, ВЫСТРОЕННУЮ СВОИМИ РУКАМИ!

Аляксей Лявонцэвіч Пухавой напісаў дакументальную аповесць «Зялёная рунь» — пра хлопцаў і дзяўчат, якія зусім нішчылі «зялёнымі!» сустрэлі вайну. Многія з іх сталі падполшчыкамі і партызанамі, змагаліся за Перамогу.

У адным з выпускаў «Чырвонай змены» будзе апублікаваны ўрывак з дакументальнай аповесці «Зялёная рунь».

Таццяна ПАДАЛЯК. Дасяны агітплакат «Раздавим фашистскую гадіну», выпушчаны газетай «Звязда» ў ліпені 1941 года, зоймі ганаровае месца ў музеі «Звязды». Рэдакцыя выказвае шчырую ўдзячнасць Аляксею Лявонцэвічу Пухавой.

Цікавая дэтал: Аляксей Пухавой жыў на вуліцы Мультана — так атрымалася, што ва ўзяці Кёнігсберга ён удзельнічаў акурат у складзе корпусу генерал-лейтнанта Мультана.

Працоўны стаж Аляксея Лявонцэвіча 49 гадоў. А сямейні — 58 гадоў, з Ганнай Андрэеўнай пажаніліся ў далёкім 1949-м. Выгадалі дваіх сыноў, Малодшы, Анатоль, на жаль, нядаўна пайшоў з жыцця, а старэйшы Аляксандр жыве ў Мінску. «Дзе працуе?.. На трактарным заводзе. Ён генеральны дырэктар...» Пяць унучкаў, 4 пранукаў.

Аляксей Лявонцэвіч Пухавой напісаў дакументальную аповесць «Зялёная рунь» — пра хлопцаў і дзяўчат, якія зусім нішчылі «зялёнымі!» сустрэлі вайну. Многія з іх сталі падполшчыкамі і партызанамі, змагаліся за Перамогу.

У адным з выпускаў «Чырвонай змены» будзе апублікаваны ўрывак з дакументальнай аповесці «Зялёная рунь».

Таццяна ПАДАЛЯК. Дасяны агітплакат «Раздавим фашистскую гадіну», выпушчаны газетай «Звязда» ў ліпені 1941 года, зоймі ганаровае месца ў музеі «Звязды». Рэдакцыя выказвае шчырую ўдзячнасць Аляксею Лявонцэвічу Пухавой.

Цікавая дэтал: Аляксей Пухавой жыў на вуліцы Мультана — так атрымалася, што ва ўзяці Кёнігсберга ён удзельнічаў акурат у складзе корпусу генерал-лейтнанта Мультана.

Працоўны стаж Аляксея Лявонцэвіча 49 гадоў. А сямейні — 58 гадоў, з Ганнай Андрэеўнай пажаніліся ў далёкім 1949-м. Выгадалі дваіх сыноў, Малодшы, Анатоль, на жаль, нядаўна пайшоў з жыцця, а старэйшы Аляксандр жыве ў Мінску. «Дзе працуе?.. На трактарным заводзе. Ён генеральны дырэктар...» Пяць унучкаў, 4 пранукаў.

Аляксей Лявонцэвіч Пухавой напісаў дакументальную аповесць «Зялёная рунь» — пра хлопцаў і дзяўчат, якія зусім нішчылі «зялёнымі!» сустрэлі вайну. Многія з іх сталі падполшчыкамі і партызанамі, змагаліся за Перамогу.

У адным з выпускаў «Чырвонай змены» будзе апублікаваны ўрывак з дакументальнай аповесці «Зялёная рунь».

Таццяна ПАДАЛЯК. Дасяны агітплакат «Раздавим фашистскую гадіну», выпушчаны газетай «Звязда» ў ліпені 1941 года, зоймі ганаровае месца ў музеі «Звязды». Рэдакцыя выказвае шчырую ўдзячнасць Аляксею Лявонцэвічу Пухавой.

Цікавая дэтал: Аляксей Пухавой жыў на вуліцы Мультана — так атрымалася, што ва ўзяці Кёнігсберга ён удзельнічаў акурат у складзе корпусу генерал-лейтнанта Мультана.

Працоўны стаж Аляксея Лявонцэвіча 49 гадоў. А сямейні — 58 гадоў, з Ганнай Андрэеўнай пажаніліся ў далёкім 1949-м. Выгадалі дваіх сыноў, Малодшы, Анатоль, на жаль, нядаўна пайшоў з жыцця, а старэйшы Аляксандр жыве ў Мінску. «Дзе працуе?.. На трактарным заводзе. Ён генеральны дырэктар...» Пяць унучкаў, 4 пранукаў.

Аляксей Лявонцэвіч Пухавой напісаў дакументальную аповесць «Зялёная рунь» — пра хлопцаў і дзяўчат, якія зусім нішчылі «зялёнымі!» сустрэлі вайну. Многія з іх сталі падполшчыкамі і партызанамі, змагаліся за Перамогу.

У адным з выпускаў «Чырвонай змены» будзе апублікаваны ўрывак з дакументальнай аповесці «Зялёная рунь».

Таццяна ПАДАЛЯК. Дасяны агітплакат «Раздавим фашистскую гадіну», выпушчаны газетай «Звязда» ў ліпені 1941 года, зоймі ганаровае месца ў музеі «Звязды». Рэдакцыя выказвае шчырую ўдзячнасць Аляксею Лявонцэвічу Пухавой.

Цікавая дэтал: Аляксей Пухавой жыў на вуліцы Мультана — так атрымалася, што ва ўзяці Кёнігсберга ён удзельнічаў акурат у складзе корпусу генерал-лейтнанта Мультана.

Працоўны стаж Аляксея Лявонцэвіча 49 гадоў. А сямейні — 58 гадоў, з Ганнай Андрэеўнай пажаніліся ў далёкім 1949-м. Выгадалі дваіх сыноў, Малодшы, Анатоль, на жаль, нядаўна пайшоў з жыцця, а старэйшы Аляксандр жыве ў Мінску. «Дзе працуе?.. На трактарным заводзе. Ён генеральны дырэктар...» Пяць унучкаў, 4 пранукаў.

Аляксей Лявонцэвіч Пухавой напісаў дакументальную аповесць «Зялёная рунь» — пра хлопцаў і дзяўчат, якія зусім нішчылі «зялёнымі!» сустрэлі вайну. Многія з іх сталі падполшчыкамі і партызанамі, змагаліся за Перамогу.

У адным з выпускаў «Чырвонай змены» будзе апублікаваны ўрывак з дакументальнай аповесці «Зялёная рунь».

Таццяна ПАДАЛЯК. Дасяны агітплакат «Раздавим фашистскую гадіну», выпушчаны газетай «Звязда» ў ліпені 1941 года, зоймі ганаровае месца ў музеі «Звязды». Рэдакцыя выказвае шчырую ўдзячнасць Аляксею Лявонцэвічу Пухавой.

Цікавая дэтал: Аляксей Пухавой жыў на вуліцы Мультана — так атрымалася, што ва ўзяці Кёнігсберга ён удзельнічаў акурат у складзе корпусу генерал-лейтнанта Мультана.

Працоўны стаж Аляксея Лявонцэвіча 49 гадоў. А сямейні — 58 гадоў, з Ганнай Андрэеўнай пажаніліся ў далёкім 1949-м. Выгадалі дваіх сыноў, Малодшы, Анатоль, на жаль, нядаўна пайшоў з жыцця, а старэйшы Аляксандр жыве ў Мінску. «Дзе працуе?.. На трактарным заводзе. Ён генеральны дырэктар...» Пяць унучкаў, 4 пранукаў.

ЛЯ ВЫТОКАЎ БЫЛА ВАЙНА

Аркадзь Апанасавіч Тоўцік — вэтэран Вялікай Айчыннай вайны, заслужаны работнік культуры Беларусі, колішні галоўны рэдактар «Звязды».

Кніга Аркадзя Тоўціка «Вяртанне да вытокаў сваіх» вытрымала два выданні, у 1997 і 2000 гадах.

Аля вытокаў гэтага мужага, таленавітага чалавека была вайна. У яго партызанскім фармаўляры, які захоўваецца ў Нацыянальным архіве сярэд дакументаў былога партызанскага атрада імя Пархоменкі дзе 37-й брыгады імя Пархоменкі Мінскага злучэння, запісана: «За час знаходжання ў атрадзе г. Тоўцік удзельнічаў у баях і засадах па знішчэнню жывой сілы і тэхнікі праціўніка...».

За ўдзел у партызанскім руху Аркадзь Апанасавіч узнагароджаны медалём «За адвагу».

Самы страшны ўспамін вайны — смерць маці ў сакавіку 1943 года. 40-гадовую жанчыну забілі карнікі з нямецкага гарнізона разам са сваімі памагатымі-паліцэйскімі — за сувязь з партызанамі. «Партызанскія сем'і былі ўшант абрабаваныя, людзей вывелі ў бярэзні і загалілі бегчы. А наўздагон паласнулі з кулямётаў... Маці была паранена лёгка, у плачо і руку. Потым немец-педант падыходзіў да кожнай ахвяры і страляў у галаву разрыўнаю куляю. У маці была доўгая прыгожая каса... Калі дзядзька Хведар на санях-развалах прывёз яе цела дадому і маці клалі на покуць, акрываўленая каса матлянулася па пабеленай сцяне. І зараз у ваках маіх стаіць гэтая крывавае пляма на сцяне...».

Пісаць і публікаваць Аркадзь Тоўцік пачаў у армейскім друку: пасля вайны яшчэ шэсць з паловай гадоў служыў у арміі, ішла барацьба з узброеным бандытызмам... «Аркадзь Апанасавіч, які сям'я цікава ўспаміны звязаны са «Звяздой?»

— Увогуле сям'я яркія ўспаміны для мяне — праца ў «Звяздзе». Я з вялікім задавальненнем працаваў галоўным рэдактарам газеты на працягу 13 гадоў: з 1 сакавіка 1973 года да сярэдзіны кастрычніка 1986

3 БЕЛАРУСКАЮ ДУШОЮ

У «Звяздзе» я, на вялікі жаль, не прапрацаваў ніводнага дня, аднак настайліва лічу сваё «звяздоўцам».

Бо гэта — мая газета. Адночы і назаўсёды. Бо гэта — беларуская душа. Яна — як утулілія хата, надзейны і зычлівы прытулак для нашага роднага беларускага слова, нашага све- таўспрымання.

Гэта яна, шанюная «Звязда», у свой час дапамагла мне напісаць і абараніць на выдатна сваю дыпломную работу — серыю нарысаў. Рэктарат Белдзяржуніверсітэта да- зволіў мне ці не ўпершыню на жур- факу ўзяць для дыплама вольную творчую тэму.

Тады якаясьці будавалася Салігор- ская каліны камбінат і нафтапера- працоўны завод каля Палачка. І я паехаў на гэты будоўлі. З каман- дзіроўкаю «Звязды» ў кішэні! Зайшоў перад гэтым у рэдакцыю, па- цкавіўся, а мяне, студэнта, там так шчыра і горача падтрымалі, што я аж здзіўліўся — сам Васіль Андрэе- віч Пыжыкоў, тагачасны галоўны рэ- дактар, удзяліў выпускніку шмат увагі.

У Салігорску я самастойна, не паказваючы «звяздоўскай» каман- дзіроўкі, уладкаваўся на працу вуч- нем праходчыка ў бригаду Мургі, і гэты найопытнейшы шахцёр цягнуў вучы мяне сваёй цікавай шахцёрскай прафесіі. А ў Навапо- лачку, якая яшчэ не было, я гэт-

Кім жа чынам быў прыняты ў леп- шую на той час бригаду муляраў, якую ўзначальваў Стральцоў.

І з адной, і з другой паездкі я пры- возіў нарысы пра цікавых люд- зей для якіх «Звязда» не шкада- вала плошчы, — яны друкаваліся ў газеце амаль палосамі. З малю- нкамі ды фотаздымкамі.

Ніна Аляксандраўна Сніцарава, кіраўнік майі дыпломнай, была за- даволенна: амаль уся праца была надрукавана ў «Звяздзе»!

У «Звяздзе» я друкаваў і свой нарыс «Час зямлі». Чамусьці ў ЦК

КПБ мяне, беспартыйнага, рыхту- ючыся да святкавання 75-годдзя з дня нараджэння Бржэнева, выбра- лі, каб я напісаў пра тое, як мала- ды каморнік працаваў у Коханаві- ськім раёне. Коханаві — зусім поб- ляз з маім Зубрэвічамі, і я паехаў. І напісаў нарыс — пра тое, чым жы- ло тады Коханаві, мая Аршаншчы- на. Пра будаўніцтва электрастан- цыі — аж на 30 тысяч конксісі! — на бяскрайніх Асінаўскіх бало- тах. Пра тое, як парадчылася змя- ля, як будаваліся радзільныя да- мы, як людзі змагаліся з непсы- меннасцю.

Аднак у ЦК нарыс не спадабаў- ся: мала хваліць генсека! Пазвані- лі са «Звязды», куды перадалі мой твор, сказалі, што трэба дапісаць. Я ж адмовіўся дапісаць — маўляў, друкуйце як напісана. І газета ста- ла на мой бок — надрукавала «Час зямлі» так, як я і напісаў. Праўда, у тым нехта недзе выкінуў абзац пра тое, як будучы генеральны сак- ратар заліцаўся да коханавіцкіх жанчын, і як іхнія мужыкі хацелі па- бачыць зямлямера — даганялі, але ён уцекаў.

А з той паездкі я прывёз матэ- рыял на апошэць «Кулак», якую по- тым і напісаў.

Гэта было, калі рэдактарам пра- цаваў ужо Аркадз Апанасавіч Тоў- сцкі. Пры ім жа «Звязда» надрука- вала вялікі мой нарыс «Вайна і мір горада-героя». Нарыс друкаваўся калонкаю з працягам у некалькіх

нумарах у 1977 годзе. У Мінску ў канцы першага года вайны было падрыхтавана, праду- мана смела і дзёрзкае паўстан- не, якое павіна было пачацца 4 студзеня 1942 года. У ім дзейніча- лі 2500 чалавек, напачатку пад Мінскам стаяла партызанская бры- гада з 700 чалавек, якая напала на казарму танкавых войскаў. Паў- станне магло б адыцца на сто працэнтаў. Але ж — правакатары, здраднікі...

Фашысты жорстка расправіліся з паўстанцамі: звыш 1000 ваенна- палонных расстралялі, а ў лагеры на Лагойскім тракце ваеннапалон- ных жывымі спалілі ў бараках.

І ўсё ж гэта вельмі напалохла фашыстаў. Калі партызаны ліквіда- валі Ірада (так яны называлі Куба, астанкі якога ў сярэбранае труне адправілі ў Берлін да Гітлера), Гусь зямлі так, як я і напісаў. Праўда, (така мсціўцы звалі фон Готтгера, новага гаўляйтара), генеральны ка- місар «Беларугані» з работы і на працу ў камісарыят ездзіў толькі пад аховаю адной-дзюх машын эсэсаўцаў.

Я сур'ёзна даследаваў гэтае паўстанне, якое не адбылося, збі- раў і знаходзіў новыя матэрыялы пра яго, спадзёваўся крыву пас- ля напісаць мастацкі твор, аднак падзеі таго часу так і засталіся на- рысам, які надрукавала «Звязда».

Пасля гэтага мя і з Аркадзем Апанасавічам Тоўскакам падруж- ліся. Сустрэкаючыся часам у якіх-

небудзь важных прэзідыумах, мы садзіліся побач...

Самая найгадоўшая на той час газета, орган ЦК КПБ, заўважыла тасноскі зборнічак — маю пер- шую пазычаную кніжачку і адгук- нулася на яе добрым словам. Дар- рочы, на шмат якіх мае выданні «Звязда» адгуквалася і потым, зыч- ліва падтрымлівала творы, якія вы- лучаліся на Дзяржаўную прэмію.

А пазнаёміўся я са старэйшай беларускай газетай яшчэ ў дзяцін- стве. Вучыўся ў Зубрэвіцкай сярэд- ній школе, а пасля ўрокаў насяў з сельсавета пошту. Пераходзіў рэч- ку, садзіўся пад куст, гартаў, чы- таў газеты і часопісы. Я пакрыўў бы душою, калі б сказаў, што па- чынаў чытаць са «Звязды», бо ў мя- не ж у руках быў тады і «Вожык», а ў ім — каларывыя малюнкi... Таму маю дзіцячую цікаўнасць найперш прыцягваў, вядома ж, ён. Аднак і «Звязду» я чытаў заўсёды з пава- наю, вычытваў уважліва і беражлі- ва. Яна была нейкай свая, як доб- рая знаёмка, пра ўсю распубку пі- сання я пісаў і пра мае Зубрэвічы. «Сваечасова і без страт убрэць ураджай бульбы і гародніны», «За- бяспечыць вырошчванне на 100 ка- р'ю і нецелюў не менш 90 цятра, на 100 кабыл — 60 жарабят, на 100 аўцаматак — 130 ягнят ад рама- наўскіх авечак і 115 ягнят ад тан- карунных і паўгубаўсэрных па- родаў».

Тады, пасля вайны, гэта было

вельмі важна. Людзі збіралі попел, вырошчвалі какасы, стваралі лянаводчыя звонкі, вывозілі на палі торф, будавалі. Людзі нанова па- чыналі жыць!

Менавіта такім быў і выцё тас- ды і ў маім Зубрэвічах, і ў усёй Беларусі. І газета пісала якрэз пра гэта.

Бо «Звязда» заўсёды жыла тым, чым жыў увесь беларускі народ. Бо яна са сваім народам гавары- ла і гаворыць на сваёй мове пра свае і сусветныя клопаты. І абаран- яе родную мову, і змагаецца за яе, хоць гэта часам і нялёгка... Аднак «Звязда» верная ёй, нашай старадаўняй дзяржаўнай мове!

Бо гэта беларуская газета на беларускай мове пра беларускі на- род.

«Звязда» — гэта душа народа, яго культура, гісторыя, менталітэт, выхаванасць. Таму я ўпэўнены, што нашу ша- ноўную газету чакаюць яшчэ і сто- гадовы, і больш важкія юбілей.

З 90-годдзем цібе, паважаная газета! З новымі, шчаслівымі тваі- ми святамі, наша высакародная, народная, родная «Звязда», з радас- нымі ўрачыстасцямі і шчырымі пра- цюўнымі буднямі, якіх у цябе так шмат наперадзе!

Янка СІПАКОВ, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі імя Янкі Купалы, заслужаны дзеяч культуры Рэспублікі Беларусь.

Народ паставіў помнікі...

Здесь в 1941-1942 годах ПОДПОЛЬЩИКИ ПЕЧАТАЛИ ЛИСТОВКИ, ДОБЫВАЛИ ШРИФТЫ И КРАСКИ, А В МАЕ 1942 ГОДА НАБРАЛИ ПЕРВЫЙ НОМЕР ГАЗЕТЫ «ЗВЯЗДА» — ОРГАН МИНСКОГО ПОДПОЛЬНОГО ГОРКОМА КП(Б) БЕЛОРУССИИ.

Мемарыяльная дошка на праспекце Незалежнасці — на будынку даваеннага Дома друку

У час Вялікай Айчыннай вайны, ва ўмо- вах акупацыі Мінска, тут была нямецкая дру- карня. І менавіта тут у 1941—1942 гадах пад- польшчыкі друкавалі лістоўкі, здабывалі шрыфты і фарбы. У маі 1942 года патрыёт- герой таяна набраў ў нямецкай друкарні пер- шы нумар газеты «Звязда», які быў надрука- ваны на канспіратыўнай кватэры Міхаіла Во- ранава.

Нават перайшоўшы на іншую працу, нашы былія супрацоўнікі застаюцца ў душы «звяздоўцамі». Гэты здымак Яраслаў Чапля, былы супрацоўнік «Звязды», а зараз дырэктар выдавецтва, знайшоў у адным з беларускіх архіваў. Пры наведзіцні відэа, што саборка ў артыкуле на першай паласе «Звязды» ідзе пра смерць лідара ленинградскіх камуні- стай Сяргея Кірава. Значыць, перао наші фота, зроб- ленае невядомым аўтарам нейкага чысла 1934 г.

Радавы «Звязды»

НАТАТКІ ЗВЯЗДОЎЦА З ПРАВІНЦЫІ

• Віцебскі карэспандэнцкі пункт «Звязды» знаходзіцца ў звычайнай кватэры ў «хрушчоўцы». Сядзіш, ствараеш чарговы «звядоўр», а маці туды-сюды, бо «рабочы кабінет» у праходных пакоі. А на большую кло- пучу разліваць нельга, бо яе ў кар- пунцке (кватэры) нават метры на 2 больш, чым прадулгеджана норма- тывам. Так вырашылі чыноўнікі. Так, што прабачце за памылкі. Супакой- вае, што Шукшын на маленькай кух- ні напісаў тое, што ўвайшоў ў класі- ку. Ды не Шукшын я. Калі цякавацца людзі, куды можна падаехаць для размовы, і называю я ім хатні адрас, здзіўляюцца. Мые літаральна праз гадзіну прыведзе са сваёй праблемай маладая сям'я.

• Калі прыязджаеш куды-не- будзь у камандзіроўку, бывае, ус- прымаюць «Звязду» як ваенную га- зету. Адзін кіраўнік сельсакаспадар- чага прадпрыемства ўсё цікавіўся маім званнем? «Ды не ваенная мя газета!» — тлумачу. А ён усё пра сваё: «А-а, вы раней былі ваеннай!» Цяпер на гражданаў? А ў якім вучы- ліся ваенным вучылішчы? А я ж, не афіцэр, толькі радавы арміі, якой ужо

даўно няма. • У райцэнтрах і вёсках у боль- шасці выпадак адрозу сустракаюць насцярожана. Маўляў, прыехаў да нас чалавек з Мінска, напэўна, не з самымі лепшымі намерамі. Не, я з Віцебска! А, заехалі ў абласны цэнтр, а потым да нас! Толькі візітоўка, а я дару, каб працягнуць супрацоўні- цтва, супакойвае: ён жа наш — МЯС- ЦЮВБІ. А аднойчы ў Паставах пры- нялі мяне за шпіёна. Раніцай на вак- зале сустраў намеснік камандзіра часці па выхаваўчай рабоце. Яго па- прыраділі афіцэры з Мінска (з пра- службы), што я прыеду, неаднара- зова і я мяу тэлефанаваў. Ходзім па часці, а тут г.зв. «асабіст» неак не так на мяне глядзіць. Увечары, калі з «маім афіцэрам» вчэралі, той пры- знаўся, што не спадабалася адсут- насць пятакі на бланку маёй каман- дзіроўкі, ды і дакумент службовы я не паказаў. А шостаі гадзіне рані- цы!

• Прыемна, калі дапамагаш лё- дзям сваімі публікацыямі. Вось ня- даўна напісаў пра прыватны сектар у Віцебску. Нагадаю, у старым-ста- рым доме (ну, казку напісаць мож-

на) жывуць дзве бабулькі па прозві- шчу Берліны. Маці — 95 і яе дачка — пенсіянерка. Зрабіў артыкул пра драную дарогу, дзе пасля дажджу не праціць, пра тое, што пясок да- яе дому з гары вецер прыносіць ды так шмат, што дзедзім у пясочніцу гадзіць не трэба. Праз некалькі тыд- няў дарогу трохі прывялі ў парадак, лужан вялікіх пасля дажджу не было. Ліхтары паставілі і г.д. Прыемна сапраўды. Ну чаму чыноўнікі самі не клапоцяцца, каб не было падстаў для такіх публікацый?

• Заўсёды прыемна, калі мала- дыя людзі, пра якіх пісаў, робяць кар'еру. Вось былі 1-ы сакратар БРСМ на Докшыцчыне стала старш- ній сельсакага Савета. Дарэчы, но- вы малады старшыня мясцовага рай- выканкама — таксама герой адной з публікацый. Адчуваецца, што гэта не да пенсіі. Таленавіты кіраўнік, без- умовна, зробіць надзярэнна кар'еру. Расцуюць «нашы людзі»!

• Ніколі не забуду, як выконваў рэдакцыйнае заданне: праслі і зра- біць і павесіць у Палачку расцяжку з дзевісяць газеты. Грошы на яе выраб- няма, тэрмін выканання задання не-

вялікі. Адрозу ўспомнілася кніга «12 краўсаў». Памятаец: «Кіса, вы ма- ляваць умеце?». Расцяжку выкана- лі і павесілі сваечасова.

• Люблю сваё начальства. Ба- чыў я іх усіх разоў 10 у жыцці, мо меней. Таму, верагодна, не вельмі стаміліся сустракацца. Калегі з аб- ласных газет зайдзюсяць: сядзіш дома, хочаш чарку прыві, хочаш... Бывае, не тое, што чарку, — гарбаты выпіць часу няма.

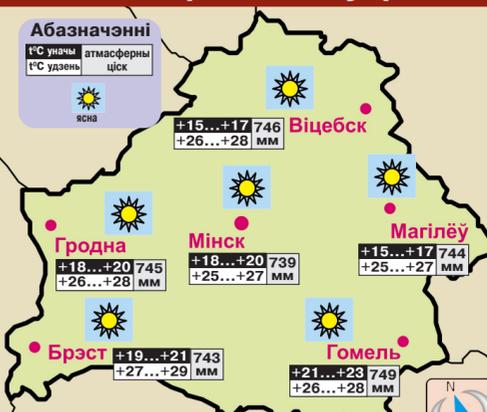
• Тыя, хто жывуць у Беларусі ўсё жыццё, самі беларусы па на- цыянальнасці, але ж не жадаюць нават чытаць на роднай мове, — не нашы чытачы. Будзем спадзёвацца — пакуль. А як прыемна сустракаць- ца з тымі, хто не толькі гаворыць па- беларуску, але і адмаўляе тра- дыцыі, займаецца рамёствамі. Гэта наш «контынгент» — абмежаван- ні (будзем спадзёвацца, пакуль), але надзейны. Дзеля сустрач з та- кімі інашэземцы прыязджаюць у сельскія сядзібы, невялікія вёскі і інш. А пра колыхі з іх яшчэ мя не пісалі! Недапрадоўваю, згодны!

Радавы «Звязды» Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Сёння

Table with weather forecast for Sonca and Mesjac, including temperature, wind, and precipitation data for various locations like Minsk, Vitebsk, and Brest.

Надвор'е на зяўтра

...у суседзяў

Table showing weather forecasts for neighboring cities like Warszawa, Vilnius, and Kyiv.

«Звязда» мая...

У НОВЫЯ ДЗЕСЯЦІГОДДЗІ!

Дваццаць гадоў прайшло, а помніцца, быццам учора: я гу- марыстычны верх напісаў пра дзёда Сымона, якога ледзь не прыдушылі ў чарзе за пляшчай. І яго, гэты верх, на- друкавалі. Прычым, хто? Сама «Звязда»!

Пачуццё акрыленасці, якое перажыў тады, вяртаецца да мяне нават зараз, калі ўспамі- наю, як радаваўся гэтаму сам, як ганарыўся мною дзеці, жонка, цешча... І як тады ж я цвёрда вырашыў на «Звязду» падпісацца.

А думасце гэта лёгка было? Не. Трое дзятэй у хаце, кожная капейка на ўліку, бо якая там зарплата ў ясковага настаўніка. Жонку, помню, ледзь «уламаў». Затое цяпер яна, калі фен ўключаче, часта прыгаворвае: «Як добра, што «Звязду» ты вы- пісаў!».

Прычым тут адно да другога? Ды я ўдзел браў у конкурсе пры- пеквак — выйграў фен. ...А калі ўвогуле — пад «Звяд- дой» прайшло ўсё маё жыццё. Па ёй у далёкім 45-м вучыўся чытаць і пісаць, бо спыткаў не было зусім, а «Буквароў» — толькі два. Адзін — у настаўні- цы, другі — так бы мовіць, агульны, на ўсіх дзятэй з 5 на- вакольных вёсак (мы па чарзе яго бралі)...

А яшчэ я часта ўспамінаю дзятчынства: прычэмкі ў хаце, ма- туло, згорбленую над судам зберажонай швейнай машынкай, кнот у газоўцы... І на сця- нах — «шпалерны» малюнак: «Звязда», «Звязда», «Звязда»... Няхай жа толькі спадарож- няны вятры напэўняюць яе твор- чыя ветразі! І хай асвятляе ёй шлях высокае добрае сонца! На новыя дзесяцігоддзі!

Уладзімір СІГНІК, в. Палажэвічы, Старадарожскі раён.

Настаўнік для настаўніка

Я не прэтэндую на конкурс, бо тое, што напішу, ска- бістае і не вельмі цікавае. Але тым не менш, хачу сказаць, што са мною зрабіла «Звязда». Будучы настаўніцай рускай мовы і літаратуры, адпра- цывала ў школе 49 гадоў. Валодаю рускай талі, што не- знаёмыя людзі цікавіліся, ці не з Расіі я. Яшчэ калі быў вялікі Саюз, у маленькай выскавай школе мяне «знай- шлі» медаль «За трудовую доблесть», падпісаны Геа- градзе. Мела вышэйшую катэгорыю і, безумовна, раз- маўляла ўвесь час на рускай мове.

Міхаіл СЦЕФАНОВІЧ: «ЕДУ Ў КАНАДУ! ДА ПАТРЫКА РУА!»

За хакеістам «Гомеля» Міхаі- лам Сцефановічам нядаўна сле- дыць легендарны варатар Патрык Руа — па мя- нушцы Сцяна, уладальнік чаты- рох Кубкаў Стэнлі. Ён запрасіў Мішу ў Канаду ў свой клуб юні- ёрскай лігі «Квебек Рэмпартс», які ўзначальвае. І падобна, што пераход беларускага напад- чага ўжо не за горами. У верас- ні Сцефановіч разам з бацькам Ігарам, які, дарэчы, у мінулым таксама хакеіст, адправіцца пра- цаваць на ніве правінцыяльна- га Квебека. А пакуль будуць уладжаны ўсе фармальнасці з папяртамі і візамі, Міхаіл бу- дзе дапамагаць «Гомелю» зма- гаць за кубак Беларусі.

Пазнаць Сцефановіча ў натоўпе вельмі проста. Са сваім аднаклуб- нікам Дзмітрыем Корабавым на фоны астатніх нізкарослых ігракоў яны выглядаюць такімі Гуліверамі ў кра- іне ліліпуці. Каб гапоўнаму трэ- нэру Уладзіміру Сініцкіну з яго метра- м у шапцы «дастукцацца» да розуму сваіх падпалечных, трэба будзе не раз спрактыкавацца ў скачках у вы- шыню. А ў Гомелі, калі Корабаў і Сцефановіч проста гуляюць па ву- ліцы разам, ніхто нават не адва- жыцца парушыць іх спакой. Пало- хая адзін выгляд гэтых «целаахоў- нікаў».

Але тое б мог падамуць, што гэ- тыя два двухметровыя веліканы ёсць будучыя зоркі нашага хакея? Гапоўны трэнер нацыянальнай зборнай Курт Фрэйзер ужо ўпісаў іх прызвішчы сабе ў бланк. І Сцефа- новіч, і Корабаў — кандыдаты ў га- лоўную каманду краіны. І сапраўды кажуць, што нумар

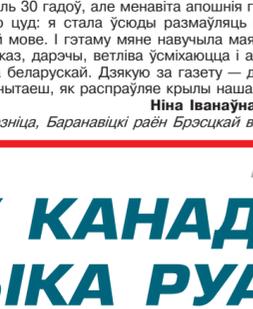
«Звязда» мая...

Зараз ужо калія пяці гадоў — на пенсіі, і «размаўляю» кожны дзень са «Звяддой», бо жыў адна. Хоць выпісваю яе ўжо амаль 30 гадоў, але менавіта апошняя гады зрабі- лі са мною цуд: я стала ўсюды размаўляць на чыстай беларускай мове. І гэтым мяне навучыла мая «Звязда». Людзі ў адказ, дарэчы, ветліва ўсмешваюцца і адказваюць таксама на беларускай. Дзязку за газету — душа раду- ецца, калі чытаеш, як распаўраўляе крылы наша Беларусь.

Ніна Іванаўна СЛІНКО, в. Жалезніца, Баранавіцкі раён Брэсцкай вобласці.

Анонс!

«ЕДУ Ў КАНАДУ! ДА ПАТРЫКА РУА!»

Дзмітрый КОРАБАЎ (злева) і Міхаіл СЦЕФАНОВІЧ (справа).

адзін — ва ўсім нумар адзін. Пакуль з раздзявалкі на раскатку вытвара- юцца астатнія хакеісты «Гомеля», Сцефановіч першым гатовы вы- ехаць на лёд. Але чакае ўсіх хлоп- цы адзін, ля борта. Апраўданы зна- ходзіць у тым, што за два тыдні вельмі засумаваў па жывому хакею. А ўсё 3-за таго, што выпадкова траў- міраваў нагу. Гісторыя нагадвае Ся- мёна Сямёнавіча Гарбуноўца з «Брыльянтавай рукі»: паслінуўся — унаў — прагнуўся — плс. — 3 Куртам Фрэйзерам мяне так і не ўдалося пазнаёміцца, — расказа- вае Міхаіл. — За дзень да таго як ён павінен быў прыехаць у Гомель паглядзець на маю гульнію, я ляжыў дома, а мяне было парэзана нага. Ну як назло! Позна вяртаўся дадо- му пасля трэнероўкі. Цёмна, літа- роў — ніякіх! Паслінуўся на бар- дзюры ў спартыўных сланцах і «рас- кроўці» нагу. Дзікі боль — і паўме- сяца без хакея. Так што назіраў за ха- кеём сваёй каманды з трыбуны.

Праўда, часта ўпускаў з віду за- бітыя галы. Усё 3-за таго, што баль- шышкі, даведваючыся аб нашчасці, збегліся, і кожнаму з іх даводзілася дэталева тлумачыць, што здары- лася. Прыемна, калі за цыбе так пе- ражываюць. — Дык вы б дома закрыліся на ключ — і ніякіх дэталаў! Глядзі сабе хакей па тэлевізары! — Ага. Я, мабыць, не прыхілілі нашага экраннага хакея. Проста па- ру разоў спрабаваў глядзець бела- рускія трансляцыі і браў жах. У мя- не складалася такое адчуванне, што аператар здымае матч або з даху, або з апошняга рада трыбу- ны. Разгледзець што-небудзь не- магчыма. Усё таму, што адна каме- ра здымае цэлае спартыўнае дзе- мованне, у той час як у тым жа НХЛ па расійскай суперлізе на адзін матч даводзіцца не менш як дзесяць тэ- лекамер. — Хто самы гапоўны вораг па- жарнага? — Муха! Яна спаць перашка- джае!

9 жніўня

1945 год — амерыканская авіяцыя скінула атамную бомбу на Нагасакі. Імгненна загінула ад цеплага вы- прань- ванна (тэмпература каля 5000 граду- саў С) і ўдарнай хвалі 300 тысяч ча- лавек, яшчэ 200 тысяч атрымалі ранен- ні, апёкі, апраменьванне. Былі разбу- раныя ўсе будынкі ў радыусе 12 кв. км.

1902 год — нарадзіўся Панцеляй- мон Кандрэвіч Панамарэнка, вядо- мая савецкай партыйнай і дзяржаўнай дзеяч, адзін з арганізатараў і кіраўнікоў патрыятычнага руху ў гады Вялікай Айчыннай вай- ны, доўгі час узначальваў ЦК КПБ, з'яўляўся старшынёй Савета Міністраў Беларусі.

«Калі чалавек не ведае, да якой прыстані ён трымае дарогу, для яго ні адзін вецер не будзе спадарожным». Сенека.

Усміхнёмся!

Удар па варотах! Мач трапляе ў дзе- вятку! А вось і раз- ішаныя вадзіцель «дзевяткі»...

За сталом: — Ну, тамаду выбра- лі, засталася выбраць аналітыка. — А што ён будзе рабіць? — Ён будзе правяраць: а ці на- літа ва ўсіх?

З дзённіка халасцзяка. Адчыніў халадзільнік. Адтуль нешта скокнула і прабегла мі- ма мяне. Мяркую, час выкінуць борш, які я зварыў 4 месяцы таму...

На курорце: — Дзюўчына, а пойдзем ночку голымі купацца! — Вой, а я плаваць не ўмею! — А мя і не будзем!